

Școala Noastră

Cuprinsul:

Actualități

Gh. Vasiliu: Invățământul profesional și importanța lui.

Preocupări:

Pop Ștefan: Ținuta învățătorului față de săteni. — G. Moigrădeanu: Infrumșețarea curților școlare. — Victor Romocea: Avantajul unei cooperative școlare.

Chestiuni didactice:

Șenchea Remus: „Cum se poate preda cu ușurință inv. intuitiv în școala primară“. N. D. Corăciu: Ceva despre: Exerciții de scriere și vorbire. - V. Ciurea: Lecție pract.

Sălajul:

N. D. Corăciu: La morm. lui I. Cosmuția.

Pagini de literatură:

Gh. Popoviciu: Tragedii rurale. — C. Drăcsineanu-Jiu: Primăvară, primăvară...
* * * Legenda sufletelor. — * * * O Carte de coruri originale.

Revista revistelor:

S. Oros: Spicuri.

Diverse:

* * * Rectificare. — Condițiunile de admit. în Șc. inferioară de „Arte și Meserii“ - Inauiare cererilor pentru pension. - Convocare

Administrația școlară:

D. Mărgineanu: Plata salariilor membrilor corpului didactic primar.

Activitatea extrașcolară

I. Mango: Programul.

Știri:

Numiri — Achit. plăților — Incadrarea funcționarilor — Examenale inv. ptr. grad — Cum se aplică sporul la taxa timbrului — O studentă înscrisă la Acad. teol. din Oradea — Brutalizarea unui cetățean Român în Ungaria — Post în Rusia — Conferințele — Văd Emilia Șimonea n. Bran - Vom avea o Iarnă foarte grea - Colectă

Partea oficială:

- I. Revizoratul școlar al jud. Sălaj.
- II. Comitetul școlar jud. al jud. Sălaj.
- III. Asociația Inv. Secția Sălaj;

SCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ.

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Actualități.

Învățământul profesional și importanța lui.

De un timp încoace și în special de după războiul mondial, cărmuitorii noștri, au dat o deosebită atenție învățământului profesional.

S'au înființat numeroase școli de meserii înzestrate cu unelte, mașini și tot ceia ce le trebuie. S'au adus îmbunătățiri programelor analitice și se dau însemnate ajutoare pentru întreținerea copiilor săraci în internate. Se observă totuși, o pronunțată tendință a românului de a-și da copiii mai curând la învățământul secundar, (liceie, gimnazii, școli normale sau seminarii) învățământul profesional, comercial și agricol rămânând cu totul ignorat. Absolvenții școalelor ce țin de învățământul secundar și superior, sunt atât de numeroși, în cât foarte mulți sunt aceia care nu-și pot găsi locuri, în timp ce comerțul și industria noastră e aproape în întregime pe mâini străine.

Nu pot înțelege de ce ar fugi românul de îndelețnicirile practice, când știut este că aceste sunt cele mai mari surse de venituri și că tocmai pentru aceste motive au căutat străinii să le acapareze.

Cărmuitorii noștri — oameni înțelepți cum sunt — au văzut pericolul ce-l prezintă un imens proletariat intelectual și o accentuată lipsă de elemente pentru

indeletnicirile practice, și au început prin a adopta hotărârea de a desființa multe școli secundare ce vor fi găsite că n'au rost să mai funcționeze, înlocuindu-le cu școli de meserii, comerciale și agricole.

România-Mare -- făcută mare cu jertfa atâtor sute de mii de eroi — are astăzi de plătit încă multe miliarde, consecință inevitabilă a marelui războiu ce a avut de suportat. Țara ne este bogată, dar ce folos? Ne pregătim copiii pentru funcțiuni, iar ocupațiunile practice — acelea cari fac bogăția națiunii — rămân ignorate și în suferință de elemente pregătite pentru realizarea progresului firesc. Datoriile ce are țara în năuntru și înafară, datoriile ce au trecut cu mult de 100 miliarde lei, nu se vor putea plăti cu aportul adus de acei ce aleargă după funcțiuni publice. (Ori cine știe că rar se poate vedea un absolvent de liceu, sau licențiați care să înbrățișeze carierile libere. Și dacă aceasta se mai întâmplă pe ici pe colo, aceștia sunt în majoritatea cazurilor streini.)

Numai umplând golurile din industria noastră națională, golurile ce din nefericire sunt prea mari, vom putea valorifica bogățiile solului și subsolului nostru și de aci țara va avea de tras cu siguranță foloase.

Dacă însă vom fi indiferenți la toate acestea, va trebui să ne uităm cu durere cum aurul nostru va trece granițele, nu pentru acoperirea datoriilor ce țara noastră are în afară, ci pentru a trece în băncile streine pe numele acelora ce au știut să agonisească averi pe spinarea noastră.

Fac deci un călduros apel la luminătorii satelor — preoți și învățători — să arăte sătenilor cataclismul sigur, economic și social, ce ne așteaptă, dacă nu vom munci din răspuțeri să anihilăm și să combatem această anomalie.

În comuna Cehul-Silvaniei, (județul Săraj) există o școală de Arte și meserii înființată de cinci ani de zile. Despre activitatea și roadele ce a dat nu voi vorbi aici. Amintesc doar în trecut că absolvenți de ai ei,

ce nu au decât 17—19 ani, s'au plasat în industria mare cu 5—6000 lei lunar.

Faptul însă că minoritarii — în cea mai mare parte evrei — sunt alarmați de existența ei, mai ales că cheltuiesc sume destul de mari spre a duce o propagandă deșăntată contra noastră, ne face să credem că e o dovadă cum nu se poate mai bună, că ne vede că nu dormim.

Unii au mers până acolo în cât au cercat să adune semnături de prin satele vecine — toate românești — prin care caută să arăte că școala nu-și are rostul aici, că nu le trebuie sătenilor și mai știu ei ce.

Indrăzneala lor a mers însă și mai departe. Au intervenit pe lângă D-l deputat minoritar D. Iosika, spre a cere în parlamentul țării românești, desființarea sau mutarea din localitate a acestei școli, pentru simplul motiv că face o concurență neleală celor 120 meseriași (??!) din localitate, uitând însă să-i amintească că nici unul nu este român.

Ne-a fost dat în fine, să auzim că glasul D-lui deputat Iosika s'a ridicat în parlamentul țării românești împotriva noastră și credem că a putut fi înăbușit de acei ce au avut datorința să-i răspundă.

Este deci de datoria noastră a tuturor românilor, și în special a bunilor români, să ne sprijine, să ne dea concursul pe toate căile, să ne facă cunoscuți poporului și mulțimei și să ne ajute chiar și materialmente — vorbesc de cei ce pot — ca școala aceasta să se întărească, să înflorească și să prospereze spre binele și folosul neamului nostru și în ciuda acelor streini de neam ce voiesc distrugerea ei.

Gh. Vasiliu,

*dir. școala inferioară de „Arte și Meserii”
Cehul-Silvaniei.*

Preocupări

Ținuta învățătorului față de săteni.

Ținuta unui învățător se resfrânge asupra școlii și a învățătorilor în general.

Un învățător ne respectat de săteni, va fi puțin respectat de copii, un învățător cu purtare scandaloasă nu se va putea împune copiilor, iar în fața sătenilor valoarea lui morală va fi nula.

Ținuta învățătorului este de o deosebită însemnătate și deoarece tocmai acesta este subiectul articolului meu, Vă rog să vă îndoiiți atenția.

Un subiect însemnat e și greu, maicuseamă pentru cel ce-l tratează.

Eu voi căuta să înving dificultățile și vă voi enara după posibilitățile mele modul greu de a traversa acest drum, care tocmai pentru aceea e greu, pentru că e un drum mijlociu și care la cea mai mică abatere te face să dai în râpă.

Însă pentru o mai ușoară lămurire, fiind vorba mea vastă și spre evitarea oricăror confuzii, am împărțit vorba în mai multe părți, care se referă fiecare la ținuta învățătorului și cari împreună dau aceea ținută.

Vă voi vorbi dar rând pe rând despre înv. față de săteni, în ceea ce privește: Școala, societatea, morală, credința și politica.

I.

Școala primară formează al doilea așezământ de educație și instrucție în care se dă copiilor cultura elementară indispensabilă ori cărui cetățean și cunoștința cu caracter practic utilitar, variind după necesitățile vieții locale, felul de ocupație al locuitorilor și

înclinările elevilor *) — Razele de lumină a învățatorului, dintre cei patru pereți ai școlii își măresc orizontul, se resfrâng asupra întregului sat.

Dragostea, iubirea care o arată înv. în școală față de elevi e dușă și'n familie. Părinții prin dragostea ce o au față de înv. simt și o datorie morală de părinte pentru a încredința educația copiilor săi înv. știindu-l un al doilea părinte familiar. — Aci înv. conștiu de rolul său, priceput în toate împrejurările sale, se bucură de munca sa, văzându-și cu ochii visul pe jumătate deja împlinit. În acel sat nu se poate admite să fie vr'un om care să nu-și dea seama de rostul școlii și al înv. — Inv. n'are nevoie nici de catalog nici de perceptor, amenzi etc. pentru că copiii merg la școală cași acasă, la un lucru cunoscut, unde știu, școala, ce vrea să facă din ei.

Inv. e scutit de orice hulă și ocară, fiindcă părinți cari să nu-și dea copiii la școală nu's, toți judecă școala după adevăratul său rost.

Aceasta ar fi cu drept cuvânt, scopul sublim al nostru, ca rezultat al ținutei în școală. Acest rezultat câștigat prin muncă școlară asupra sătenilor e idealul nostru cel mai înalt.

Și până când nu vom lua ofensiva pe terenul moral, cultural și economic pentru a cuceri, dragostea, sufletul, încrederea, țăranelui față de noi, până atunci munca noastră e zadarnică. Până când acel sătean nu va afla că noi îl iubim, că noi ne interesăm de necazurile vieții sale, că noi prin ținuta noastră față de el, suntem tovarășul său de muncă și'n bucurie și'n necaz, până atunci n'am luat loc în sufletul lui.

Când acestea le-am cucerit, putem să spunem că am pus bază de granit, culturei — morale — economice pe care bază vom clădi un for de morală, armonie, ajutor reciproc pentru înflorirea acelei comune ș'a patriei.

* * *

Până aci am arătat care este rolul ținutei înv. în

*) Art. 93 Leg. inv. primar.

școală, puterea de influențare prin copii asupra sătenilor, sau mai bine zis, ținuta învățării în satul ideal.

Acuma să ne ocupăm de ținuta învățării în satul real. Să luăm exemplu; suntem învățători în satul, unde școala se cunoaște doar după nume, unde învățării n'a fost de ani, ba chiar de zeci de ani.

Unde poporul când îl vede își face impresia că e vr'un agent, care a venit să le ia perinele, să-le vânză vițelul etc... pentru că nu ș'au achitat darea... Unde lumea se ferește din calea lui, să nu dea față cu el etc.... În fine ești în satul tău, trebuie să-ți faci datoria. Tocmai aci e punctul cel mai greu pentru învățător.

Legea te obligă să-ți faci datoria, — în caz contrar ești silit să-ți părăsești cariera.

Anunți locuitorii prin batere de toabă, începerea școlii.

Ești la școală punctuos. Inșă copii n'ai decât 2—3, semn că sătenii nu te-au înțeles. Așa azi, așa mâine, și nici după o săptămână, după nenumărate avise ești tot fără rezultat.

Învățătorul furios de atâta nesupunere, ba chiar rev. de control făcându-i în acel timp inspecție, și'n loc să-i dea îndrumare îi face observația »dece nu-i amendezi să-i înveți că legea, e lege« iar, învățătorul face o listă de amenzi — să pomenească.

Lucru-i gata, învățării ș'a aprins paie în cap.

Și prin aceasta în loc de dragoste către școală și învățării, ura, mânia, ba fel de fel de planuri, chiar să-l scoată pe învățării din comuna lor, — Acuma copiii chiar obligați de părinți de teamă să nu fie amendați, totuși plâng și nu vor să meargă la școală știind pe învățării dușmanul părinților lor.

Iată învățării este privit drept revoluționar de către săteni, care vrea să trăiască de pe spatele lor.

Acuma să-te întreb ce vei face apostole? Vei aplica legea obligativității? — Ești privit un rău voitor al satului. Te vei aștepta zi de zi, când vor veni

la tine, săteni mai îndrăzneți, să-ți tragă o bătaie — căci românului nu-i costă mult — drept răzbunare.

Nu vei aplica legea școlară?! — Atunci e și mai rău, ești un contravenient al legilor statului. Ești un om fără valoare în fața sătenilor.

Dacă, atât aplicarea cât și ne aplicarea legilor școlare ne preintimpină cu obstacole în carieră, atunci ne întrebăm, care-i calea adevărată pe care trebuie s'o urmăm? Răspunsul e scurt; — răbdarea, dragostea de muncă în carieră, cunoașterea țaranului și ținuta înv. față de el.

Nici odată, popularitatea școlii nu se va putea face prin obligație, ci prin cucerirea de către învățator.

Dragostea, blândeța, iubirea înv. față de cei 2—3 copii ce-i va avea, în câteva zile va răsuna în casa fiecărui țaran. Întâlnirea pretenească cu sătenii în diferite ocazii, și mai cu seamă, înțelegerea dela întrarea în comună, cu autoritățile comunei, preot, notar, primar, jandarmi etc.... va înmulți numărul elevilor la școală.

Facerea unei mici serbări școlare într'o duminică cu copiii ce-i ai, va distra poporul și încetul cu încetul simpatia dintre înv. și popor se va întări.

Atunci grijea noastră va fi, ca ținând seamă de săteni să nu știrbim autoritatea statului. — Să nu ne bazăm pe amenzi școlare, cari sunt sabie cu două tăișuri.

* * *

Legea școlară să se aplice, nu de învățător ci de celelalte autorități comunale ca; notariat,¹⁾ jandarmi,²⁾ băncile populare³⁾.

1) Să nu li se legalizeze acte părinților cari nu-și trimit copiii la școală.

2) Să dreseze acte de contravenții părinților, cari nu respectă legile școlii.

3) Să nu li se aprobe ridicarea de împrumut dacă nu respectă legile școlii.

Înv., la cea mai apropiată serb. școlară; pe care autoritățile comunale o vor aviza, prin conferință făcând să te aprecieze ca un iubitor de bine al lor. — Copiii prin recitări și monoloage să producă dragoste în sufletul părinților auzându-și copiii, să se poată mândrii cu ei, iar părinții cari numai de curioși au luat parte să se afle păgubiți că nu ș'au dat copiii și ei la școală, să învețe și ai lor lucruri frumoase.

Și dacă aceasta ți-a reușit, sătenii să uită cu dag la tine, să știi că atunci îți începi apostolatul.

Așa, încetul cu încetul din satul real ne vom apropia de satul ideal, unde legea școlară se va respecta de săteni, unde autoritatea învăț din școală, va predomina întregul sat, atunci vor căuta ocazie de întâlnire cu învăț. în loc să-l ocolească ca înainte.

Să nu avem credința, că dacă țăranul va intra în școală, îi va veni poftă să citească, și prin aceasta se va face mai bun. Nu... Pofta trebuie s'o cucerească învăț. Pentru aceea ținuta învăț. în școală să fie demnă serioasă, blândă, cuviincioasă, care să redea pe învăț. cooperatorul, și continuatorul părinților în educația copiilor.

Armonia dintre învăț. și copii să unească »inima, mână, plăcerea și iubirea« Copilul să aibă în fața lui un tată și nu un pândăș, care la cea mai mică greșală îl pedepsește. Legea școlară să o câștige prin dragoste punctuozitate și respect. Să fie icoana fidelă a tot ceea ce așteaptă dela alții să fie.

Atunci dragostea de muncă, exemplul, ținuta blândă, în fața copiilor — fiindcă-i vorbă de școală — împreunate cu răbdarea vor da mâine ceea ce se așteaptă dela școală; fericirea socială a României Mari.

— va urma —

Pop Ștefan.

Infrumșetarea curților școlare.

»Nici odată nu m-am simțit mai fericit ca atunci când am gustat din fructul unui pom, pe care eu l-am sădit, eu l-am altoit și pe care eu l-am îngrijit.« — Cuvintele aceste atât de adevărate, au fost rostite de bătrânul meu învățător, la o oră de practică agricolă, pe când eram elev în școală primară. Intr'adevăr, omul se simte-mai fericit ca oricând atunci, când știe că existența lui e asigurată numai și numai prin munca și sudoarea lui de ani de zile. Dar ce ferece e acel om care pe lângă achiziționarea celor necesare lui, a mai contribuit cu ceva și pentru mulțumirea altora. E o datorință umană — de altcum — a fiecărui individ a contribui cu ceva folositor, cu ceva nepieritor, bine-lui obștesc. Dar e o datorință profesională și aceea, ca fiecare acolo unde e pus să schimbe după posibilitate — în bine — mediul și aspectul interior și exterior a instituțiunei pe care o reprezintă.

E o datorie, ba mai mult, e o exercitare a conștiinței de care e călăuzit. Suntem puși să muncim, ni se cere, aceasta muncă însă fiind îndemnul »fricei de pedepse« și nu glasul conștiinței și a dragostei de muncă, e superflua.

Omul e acela care schimbă suprafața pământului, prin o voință tare și care în fiecare zi poate realiza ceva mai bun ca eri.

Suntem învățători. Oare fiecare ne nizuim să ne facem datoria și să muncim cu drag...? hotărît că da — cu unele excepții — fiecare se gândește, ba chiar se nizuește, ca pe frageda tulpiniță încredințată lui să altoiască o odraslă din cel mai bun soi, o îngrijește cu atita drag, până ce vine proprietarul, duce aceasta tulpiniță altoită și frumos crescută și în cele mai dese cazuri o replantează în mijlocul unor scăeți, într'un pământ rău. unde se diformează și devine mai pocită-deseori în primele zile.

Grădinarul ș'a făcut datoria, dacă ar fi fost sub

paza sa și pe mai departe, desigur ar fi ajuns un pom ideal.

Învățătorul între cei patru păreți ai salei, muncește din greu, nu mai încapc îndoială. Dar mai e ceva; precum se nizește fiecare ca interiorul salei să fie bine decorat astfel ar trebui să ne gândim să fie și exteriorul, adica curtea școalei.

E primăvară. Cu câtă plăcere așteaptă fiecare gospodar să-i înflorească pomul dinaintea casei. Dar în curtea școalei vor înflori spinii și răchițele. Oare nu s'ar simți fiecare cu mult mai fericit dacă primăvara ar aduce și în curtea școalei aceeași bucurie de care se bucură toată suflarea. Desigur că da. Și totuși sunt unele curți școlare, unde primăvara nu aduce această sublimă bucurie. Dece? pentrucă nimeni nu și-a luat ostenela să sădească în fiecare primăvară, un măr, un păr, un prun, cireș, vișin ect. ori alți pomi fructiferi, cari să împodobească priveliștea curți. Nu prea sau gândit la așa ceva. Dece?... Această școală e zidită pe acest loc de 21 ani. În timp de 17 ani s'au perândat 5 învățători și nici unul nu s'a gândit în cele 17 primăveri trecute să sădească în fiecare an, barem 3—4 pomișori. Dar poate va fi gândit »să facă cui îi va trebui«.

Ce egoism. Dacă fiecare individ s'ar nizui ca din agoniseala lui să nu împartă, să nu împrumute pe altul din munca lui, ci să lucreze numai pentru el, demult am fi pierit. Dece să fie cineva chiar așa de egoist, știind bine că într'o primăvară nu-se poate face totul, însă în 17, da.

Dece oare nu există pe lângă fiecare școală o grădină pomologică spre acest scop. Unde sunt, acolo stau părăsite și necultivate de nimeni. Unde nu există aceasta grădină, totuși se poate ajutara cu ceva și anume în grădinile gospodarilor sunt mulți de acei puieti (pomi mici) cari se pot sădi în curtea școalei și chiar altoiți mai târziu.

Pentru mine n'a fost o priveliște mai tristă, un desgust mai amar, ca în primăvara anului 1925, când

vedeam că în toate curțile și grădinile din comună înfloresc pomi iar în curtea școlii au înfrunzit vreo 3 răchiți și câțiva spini. Atunci m'am hotărât ca după posibilitate să sădesc pomișori, ca dacă nu eu, barem alții să se bucure mai mult de sosirea primăverii. Am făcut, însă abia s'au prins 3 sau 4, în anul următor la fel, însă o înundare a văii în vara anului 1926, i-a dus, abia au rămas doi frasinii mai măricei. Acuma am sădit 20 pomișori și numai 10 să se prindă e deajuns, la anul alți 10 și astfel am ajunge că curtea școlii cea atât de părăsită 17 ani, ar deveni un rai, o plăcere să vezi cum primăvara boboci micuți și trandafirii, ar umplea curtea cu petale albe ca zăpada, răspândind un miros dulce, care atrage mica orchestră a păsărelor sosite din țări străine.

Sunt și curți școlare unde se găsesc pomi, însă în cele mai dese cazuri neîngrijiți, creșcuți așa la întâmplare, necurățiți, ca vai de ei, diformi, cași cum aceasta ar costa cine știe cât.

Pe când eram elev la școala normală, am asistat la un cerc cultural, unde după finirea programului — prezent fiind și un domn revizor dela Zalău — care a lăudat și îmbărbătat mult pe învățătorul local, pentru frumusețea curții școlare și a împrejurimilor ei. Ce era...? Era plină de feluriți pomi fructiferi, într'o ordine remarcabilă. Îți era mai mare dragul să privești la modul artistic și ordonat cum erau plantați și sorbeam cu nesațiu din acel miros dulce de primăvară ce petalele acestor pomi o răspândeau în jurul lor și făceau ca inimile asistenților să palpite des.

Ș'acum dacă acel învățător a părăsit acea comună și fiecare învățător care s'a perândat a fost mulțumit de antecesorii lui și văzând munca depusă, se va nizu cu siguranță ca această operă de înfrumusetare a curții școlare să o continue și încurând va deveni, ceea ce trebuie să fie, un adevărat »paradis«.

Avantajul unei cooperative școlare.

Intr'un mic articol, publicat în „Școala Noastră“ No. 21 din Cecemvrie 1928, am arătat rolul cooperativei, atât în viață, cât și în școală. Am arătat că poporul român cât e de inapoiat în această privință și cât e de necesar ca educația cooperatistă să înceapă chiar din școala primară. Azi voesc a arăta ce avantaj obținem noi — învățătorii — și elevii, prin înființarea unei cooperative școlare.

Învățătorul — adevăratul apostol al neamului — eșit de pe băncile școlii, unde avea o singură preocupare (să învețe) deoarece toate celelalte griji erau în sarcina părinților, va întâmpina o pleiadă de greutăți după ocuparea postului ce și-a ales, având acum în sarcina sa, nu numai grijile sale ci și a celor 50—60 de copii, ce-i sunt încredințați. Și cu cât va fi fost mai alintat în familie și mai lipsit de grijile vieții, cu atât îi vor fi mai apăsătoare aceste sarcini.

Tânărul normalist, absolvând școala, prima grige ce o are e să-și ocupe post, — care în majoritatea cazurilor — și-l alege depe hartă, fără a cunoaște locul acela unde își va pune în aplicare cunoștințele, pentru luminarea sătenilor așa de rămași — cu durere o afirm — în toate privințele. Ajuns în comună se prezintă preotului, sau primarului, pentru preluarea școlii, care constă din: o sală cu o masă, un dulap, un scaun și o sobă. Aceste sunt greutăți ce le întâmpină odată în viață, dar deacum urmează obstacolele cari ni se ivesc în calea prosperării fiecărui dintre noi, la începutul fiecărei an școlar. Și anume: se începe cursul școlar la 15 Septembrie. Românul, în loc să și prevadă copilul cu toate cele necesare și să-l trimită la școală vine ca „să-l scoată“ — zice el — pentrucă îi trebuiește la vite ori la plug. În zadar toate explicațiile și lămuririle ce i-le arată învățătorul, pe el nu-l poți abate dela ideia că școala e o pacoste pe capul său și că trimițându-și copilul la școală își face o pagubă mare în economie. El nu prevede profitul de mai târziu, nu-l preocupă viitorul

odraslei sale, ci numai folosul — destul de bagatel — ce-l aduce copilul în prezent.

După multe anunțuri și amenințări (firește după ce mai întâi li s'a dat sfaturi) își trimit copiii la școală cu mâinile goale: fără cărți, fără tăbliță și fără rechizite. Și acum o mică paranteză: mulți pedagogi susțin că țăranul trebuie convins prin sfaturi, ca să-și trimită copilul la școală și nici de cum silit cu amenințări și pedepse. Nu știu ce o fi cauza de eu nu am isbutit în această privință, cu acest metod, în nici una din cele patru comune în cari am funcționat până în prezent. Tare aș dori să vizitez o comună românească unde părinții î-și trimit copiii la școală fără frica amenzii, convins de sfaturile D-lui învățător, mai ales toamna și primăvara.

Și acum să mergem mai departe: Copilul vine la școală fără cele de lipsă, ce facem? Sigur că provocăm părintele să aducă bani. El vine și te roagă, să-î dai cărțile la copil, că o să plătească banii peste câteva zile (cari de regulă se fac câteva luni). Inzadar îi explici că cărțile nu se primesc numai cu bani în mână, el se apără cu aceia că n'are bani, ba 20% din părinți vor achita bani, 30% vor veni să-ți declare că poți să-î dai cărțile la copil, că o să le plătească, restul nici că le pasă, iar noi nu putem începe predarea conform programei. Ce vom face? Singurul remediu e aplicarea dispozițiilor articolului 73 din regulament, care ne dă dreptul ca să notăm absent nemotivat pe elevul care n'are cărți și rechizite. Da, dar să întâmplă altceva: până la sfârșitul lui Septembrie aștepti ca să vină să achite, în Octombrie îi treci pe cei ce n'au achitat pe lista de amenzi, care în baza dispozițiilor art. 49 din regulament, rămâne în suspensie până la o nouă absență. Pe la 30 Oct. dăm a doua listă, care receptorul are drept a o ținea la sine 20 de zile, iată că am ajuns aproape de finea lui Noembrie și noi n'am putut prevedea elevii cu cele necesare. Vine badea Ion (silit acum de amendă) și întâi se răfoiește în fața ța, că cum ai îndrăznit să-î pui la amendă când el și-a trimis copilul regulat la școală?! După ce l'ai lămurit, achită banii, dar acum ție-

dușman fiindcă l'ai amendat pentru nimica (la românul nostru cartea e un lucru bagatel) Până aduci, sau procuri, cărțile mai trec câteva zile și te gasești în vacanța Crăciunului, fără să fii putut face ceva ispravă în școală.

Iată niște lucruri cari par neînsemnate, dar de cari ne lovim în fiecare an și cari scad mult din rezultatul ce ar trebui să-l avem în școală, iar începătorilor le alungă tot curajul de muncă, strâns cu atât ideal în școala normală.

Și să nu credem că s'a terminat cu piedecile aci: și în timpul anului decâte ori nu ni-se întâmplă să ne vină la școală un elev fără stil, altul fără creon, al treilea fără toc etc. Și când ai dat o lucrare, numai ce îl vezi că stă și se uită înfricat la tine..

— „Pentruce nu scrii Gheorghe“ ?

— „N'am stil.“

— „Cumpără-ți dela prăvălie“ ! Library Cluj

— „Că nu vrea mama să-mi dea leu“. Și-l vezi că se strâmbă gata de plâns. Ce să faci în astfel de cazuri? Nu-l poți pedepsi, că nu e de vină.

Fiecare bubă are leac, așa și acest rău are leacul său. El se poate înlătura prin înființarea și funcționarea în școala, a unei cooperative școlare, condusă de elevi și învățător. Când această cooperativă dispune de un mic capital, putem aduce toate cărțile și rechizitele școlare, la începutul anului școlar și le predăm elevilor, în schimbul unei obligațiuni din partea părintelui, că va achita restul la data cutare. Pentru preîntâmpinarea obstacolelor ivite peste anul școlar, deschidem fiecărui elev un cont la cooperativă și primește, pe credit, tot ce are nevoie, bineînțeles, învățătorul având grije ca elevul să nu abuzeze de acest favor. Elevii vor fi obișnuiți ca tot deauna când dispun de bani să-i consemneze în cont. În felul acesta nu se întâmplă să ai elevi, cari să nu poată lucra odată cu ceialalți în școală. Ce ușor ar fi și pentru tinerii colegi, cari ocupându-și postul ar prelua dela colegul ce a funcționat acolo, sau dela comi-

tet, odată cu școala și conducerea unei cooperative. Ar putea să-și înceapă activitatea nestingheriți de piedicile indicate mai sus.

Pe lângă acest avantaj, cooperativa ne mai aduce în fiecare an un beneficiu net, care ne dă posibilitatea de a crea fondurile următoare :

a) *Fondul de rezervă*, se creează pentru ca reținându-și societarii capitalul când absolvă școala, cooperativa să lucreze cu capital propriu.

b) *Fondul cultural* se creează pentru ca din el să procurăm tot ce ar putea ajuta la propagarea culturii între elevi și locuitori ca: biblioteci, patefon, radio, cinematograf, etc.

c) *Fondul de ajutor* se creează pentru a se ajuta din el cu cărți și rechizite elevi săraci și lipsiți de mijloace.

d) *Fondul igienic* se creează pentru a putea înființa, din el, o mică farmacie școlară pentru elevi.

Poate unii dintre colegi vor spune că conform dispozițiilor art 13 din regulament, comitetul e obligat a avansa suma pentru procurarea cărților, E adevărat că comitetele școlare sunt obligate la aceasta, dar vor fi puține comune așa de fericite ca să dispună comitetul școlar, de astfel de fonduri; abia dacă au sumele necesare curățirii și procurării combustibilului.

Alții poate vor zice că nu se merită că e prea mult și greu lucru, a conduce o cooperativă. E adevărat că e mult și greu lucru, dar să nu se uite că în clasa a VII-a — conform programei — să predă contabilitatea și cele mai multe lucruri le facem în clasă cu elevii, pe urma căreia obținem un îndoit rezultat: elevii învață intuitiv și noi am executat operațiunea cooperativei. — E o plăcere să vezi cu cât entuziasm lucră elevii la astfel de lucruri cari totdeauna le punem în legătură cu o lecție de matematică, sau învățământ civic. Așa la lecția despre vot, facem alegerea consiliului de administrație, a censorilor etc., cu vot secret s. a.

Iată mai jos bilanțul cooperativei „Elevul“ dela școala de sub conducerea mea din care se poate vedea micul rezultat după un an de muncă :

Bilanțul cooperativei „Elevul“ la 31 Decembrie 1928.

ACTIV

PAȘIV

CONTUL	SUMA		CONTUL	SUMA	
	Lei	b		Lei	b
Societarii (capital nevărsat)	8789	—	Capital (subscris)	13316	—
Casa (numerar)	1524	51	Fond cultural	102	50
Imprumuturi	5626	77	Depuneri	2153	08
Mărfuri (depozit)	3063	05	Fond de rezervă	910	95
			Fond de ajutor	65	50
			Profit & pierdere	2455	50
	19003	33		19003	33

Profit & Pierderea.

DEBIT

CREDIT

CONTUL	SUMA		CONTUL	SUMA	
	Lei	b		Lei	b
La cheltueli generale	836	—	Dobânzi și comis. :		
La Dobânzi la depuneri	79	61	a) Dobândă la impr.	744	96
La Fond de rezervă	82	80	b) Comision rezultat din vinderea broșurilor Astrei	333	—
„ Bilanț (profit net)	2455	30	Beneficiu realizat din vinder. mărfurilor	2375	75
	3453	30		3453	71

Repartizarea beneficiului net de 2455.30 Lei :

Dividende la capitalul vărsat 20%	521—	Lei
Fondului de rezervă 25% din rest.	483·57	"
" cultural 20% din rest.	386·86	"
" de ajutor 20% din rest.	386 86	"
" higienic 10% din rest.	193 43	"
Consiliului de administrație 10%	193 43	"
Tantieme funcționarilor 10%	193 43	"
Censorilor 5%	96 72	"

Total: 2455·30 Lei

Președ. cons. de adm. :

Contabil :

(ss) *Dangă Țilie*

(ss) *Victor Romocea*

Controlat de noi :

Censorii :

(ss) *Gavrila Hârgău*

(ss) *Condrate Daugă*

(ss) *Hardan Ștefan*

Cooperativa „Elevul“ a mai ajutat în anul curent 4 elevi cu cărți și rechizite în valoare de 500 Lei, a înființat o bibliotecă pentru elevii societari de 52 volume și a distribuit în popor peste două sute de broșuri și 50 calendare de ale „Astreii“.

Am scris aceste rânduri cu dorința de a îndemna colegii la lucru, pentru a înlătura obstacolele ce se ivesc la fiecare pas, în propagarea culturii, atât de necesară poporului Român.

Cristolți la 7 Ianuarie 1929

Victor Romocea

inv. dir.

Chestiuni didactice.

„Cum se poate preda cu ușurință învățământul intuitiv în școala primară“.

Copilul vine la școală cu un puțin quantum de cunoștințe. Micile lui experiențe ce le dobândește acasă, nu sunt stabile și nu cunosc în cea mai mare parte cauzele diferitelor fenomene fizice și chimice.

Totuș în creerașul lui se găsesc multe cunoștințe despre lucruri, ființe etc. și relațiunile dintre dânsese în anumite momente.

Pe baza sau temelia acestora se vor așeza treptat, treptat noi cunoștințe ce vor fi asimilate cu cele vechi, dând astfel o formă mai clară și mai precisă tuturor lucrurilor din jurul său.

Cel dintâiu pedagog care a întrebuițat în mod direct, util și practic și care și-a întemeiat toate experiențele unei culturi sigure a fost Comenius.

El ne-a pus în față natura cu toate lucrurile ei minunate, dela care copilul pipăind și întorcând lucrurile după voia lui primește prin simțul tactil cunoștințe sigure și precise.

Știința din cărți nu este decât rezultatul experiențelor de mai înainte, prin care copilul este supus la o mecanizare silită și fără cercetare psihologică. Totul ce intră și se cimentează în sufletul copilului nu este decât experiența proprie, deci are la bază intuiția, căci un lucru cu atât e mai bine ținut în minte de un copil, cu cât a fost câștigat prin cât mai mulți simțuri.

Tot ce este câștigat prin simțuri formează o temelie statornică și durabilă, formează însăși baza învățământului și chiar a tuturor studiilor.

Dacă în școala primară se ia ca bază învățământul intuitiv, atunci orice materie de învățământ va fi bine asimilată, va fi durabilă și neschimbătoare.

Predarea unei lecțiuni în cadrele intuiției directe, des-

voltă în școlar atențiunea, vederea, auzul și-l îndeamnă a-și exercita o limbă cât mai curată și clară.

În acest timp dezvoltă în copil curiozitatea de a ști cât mai mult, făcându-l pe el însuși a cerceta și câștiga cunoștințele. Învățământul intuitiv dezvoltă judecata făcându-l pe copil a-și aduce în fața sa o judecată raționabilă, despre orice lucru. Pe lângă marile progrese ce le putem dobândi pe cale intuitivă, care nu obosește și nu te predispune la o muncă plictisitoare, ci din contra plăcută, toate cunoștințele bine cunoscute din propria experiență vor forma o judecată vie și o memorie bine dezvoltată.

Ca să pot preda învățământul intuitiv cu ușurință în școala primară, trebuie mai întâiu să mă mărginesc la materia ce o predau, trebuie adus în fața școlarului tot materialul necesar pentru acea lecțiune ca: portrete, tablouri, și lucruri din natură, oricât de mici și neînsemnate ar fi aceste lucruri, noi suntem datori să le aducem, să le căutăm, iar în cazul cel mai bun ieșim cu copiii afară în natură căci totul găsim.

După cum am mai amintit, orice cunoștință pentru ea să fie bine întipărită în mintea fragedă a copilului observăm că se întemeiază numai pe intuiție.

Un copil care va avea simțul tactil mai dezvoltat și mai bine format, va da o intuiție clară și exactă a unui lucru intuit. Dar pe lângă aceasta spiritul de observație, atenție, curiozitatea și lucrurile plăcute sau frumoase, descrise în culori vii, sunt puterile înăscute, instinctive, de atracție pe care se întemeiază intuiția și trebuie să se întrebuițate cu măiestrie, ca să nu greșim.

Copilul primind o noțiune greșită, ne va trebui muncă și o experiență dublă până vom putea repara ce am intuit greșit.

Totul ce se va da copilului spre a se întui în mod direct să fie clar, precis și cât mai simplu. Încet, încet dela lucruri simple vom trece la lucruri mai complicate.

Pornind dela aceste cunoștințe pipăibile, propriu zis lucruri concrete, vom putea forma prin cunoașterea lor lucruri abstracte — nepipăibile. După cum am mai arătat copiii au intuiții greșite, altele sunt necomplete și chiar lipsite de adevărul real, vagi și fără distincție de formă, mărime greutate și culoare.

Copilul de multe ori observă un lucru, îl cântărește, îl pipăie, îl măsoară dar de multe ori dacă îl întrebi ce a observat, vei vedea ca nu-ți va putea spune. Aceasta dovedește lipsa de cunoștințe care nu sunt trecute printr'o cercetare psihologică.

Pe lângă acestea un factor foarte important pentru îmbogățirea cunoștințelor ne putem ajuta și de imaginație, dar numai atunci când copilul cunoaște în parte obiectul ce avem a intui. Însăși inteligența este rezultatul câștigat prin simțuri, căci toate noțiunile ce le avem despre lucruri sau ființe, le-am primit numai printr'o experiență proprie, datorită simțurilor.

Pedagogul Locke a zis: »Nimic nu este în inteligență ce n'a fost mai întâiu în simțiri«

Așa dar intuiția este baza fundamentală pe care se razimă știința.

Pentru a ne da seama de importanța acestei ramuri de învățământ și pentru ca să formez pe copiii-școlari cu noțiuni clare, precise și durabile, căci intuiția este temelia tuturor cunoștințelor, trebuie să-i dăm o adevărată însemnătate făcând seamă de scopul pe care-l urmărim.

Deci învățământul intuitiv ne îndrumază a ținea seamă de următoarele reguli :

1. Să facem educația simțurilor.
 2. Să cultivăm spiritul de observare.
 3. Să trezim în copil dragostea de natură.
 4. Să îndepărtăm cunoștințele vechi, prin altele nouă-reale.
- Metodul să fie analitico-sintetic și forma-euristică.

Iar ca principii didactice :

I. Înv. să fie intuitiv :

- a) Intuiția prin cât mai multe simțuri (Locke).
- b) Să plecăm dela lucruri pipăibile la lucruri abstracte.
- c) Observarea cu atenție a obiectelor de intuit.

II. Înv. să fie psihologic :

- a) Să plecăm dela simplu la complex.
- » » » cunoscut la necunoscut.
- » » » apropiat la depărtat.
- » » » particular la general.

III. Înv. să fie activ :

- a) Convorbiri viabile pline de mișcare și vioiciune.

IV. Înv. să fie interesant ;

- a) Să dezvoltăm în copil inter. de lucruri necunoscute.
- b) Să dezvoltăm curiozitatea și dragostea de lucruri.

Iar ca aplicare fiecare copil să-și facă o mică colecțiune de obiecte ca : flori, fotografii, tablouri mici, diferite obiecte metalice, care va forma mai târziu un mic muzeu al său. Pe baza celor arătate mai sus și acestor mici experiențe câștigate în școala primară, prin micile colecționări de diferite obiecte se întemeiază o temelie statornică a învățământului intuitiv și de sigur că vom obține un progres laudabil.

Șenchea Remus,
inv. director Biușa.

Ceva despre: Exerciții de scriere și vorbire

În școlile unde elevii nu cunosc limba maternă

Fără îndoială că și aceste exerciții își au rostul lor, în școală.

Predat la începutul anului școlar cu micuții de clasă întâia, pe lângă că pregătesc pe elev pentru scris și citit, instantaneu, ele dezvoltă dragostea de școală, deprinde a se încorda atenția atât de sensibilă copilului și ațâță interesul. Deci scopul lor e întrevăzut.

Dacă în școlile unde elevii cunosc limba maternă sunt folositoare, apoi nu mai încapă vorbă că acolo, unde elevii nu cunosc limba, importanța lor e tot mai mare. Asta cu atât mai mult, cu cât în acestea propunătorul nu vine numai spre a le deprinde o vorbire logică, cum se face unde cunosc limba, deoarece el nu mai așează în ordine exprimarea: ci le formează limbajul pentru prima dată, dublându-se astfel îndatorirea sa.

Și cum în această epocă copilul e comunicativ din fire, fapt căruia — poate — i se datorește deprinderea oricărei limbi, nu trebuie pierdut momentul și cât mai mult e bine a se implica vorbirea în limba maternă, odată cu exercitarea condeiului. Căci sunt expresii ce oricât de mult ar spune cineva nu se fixează așa de ușor, cum rămân după ce s'au zis, când și mâna a lucrat. Urma lor, în memorie, rămâne întocmai ca brazda plugarului în țarină. — Și motivul e știut: — »Ceea ce face cineva, și știe.« Deci, desemnul, cel ce formează

mâna elevului pentru scris, la începutul anului școlar, ca o punte de legătură între mângăirile din perioada anti — școlară și scrierea de mai târziu, este un mijloc nemaipomenit de depindere ușoară a limbii materne, acolo unde elevii n'o cunosc. Desigur că aceste exerciții de scriere și vorbire fac parte integrală din intuiție și învățământul de tranziție, numai că aici se vede mult mai vizibil intenția propunătorului, nu de către elev ce se ia la lucru spontan, ci de el însuși care are în vedere un scop bine determinat : a face pe elevi apți a primi mai târziu în limba maternă instrucția ce voiește să le-o dea.

Pentru a-și ajunge acest țel e dator deci a uza cât mai mult de exercițiile de scriere, pe care le va face vorbind. Așa și câteva exemple : După ce s'a făcut cunoscut elevului lucrurile din juru-i și deprins a ține condeiul și tăblița, va face desemn după intuiție, pronunțând toate mișcările și pozițiile lucrării, jos, sus, stânga, dreapta, margine, mijloc, etc.

La desemn va avea grija ca odată cu el și elevii să înceapă, nelăsând nici unul pe urmă sau înainte, nici chiar dintre repetenți. Când va face linii drepte, va și pronunța, în cor și individual, propozițiunea întreagă. De exemplu : linie dreaptă (fac și pronunță) la început tare și mai târziu când s'au deprins cu câteva noțiuni din limbă, se desobișnuiesc de a zice tare, lăsându-i ca în memorie să repețească mișcarea scrisă. Apoi, linie subțire în sus ; gros în jos ; linie culcată, dreaptă, etc.

La fel și cu obiectele. E bine și chiar necesar, dacă se poate, ca să și lucreze obiecte la lucru manual, din acelea ce le desemnează. Din pământ elevul poate — deși e la începutul anului — să facă scara, bila, oul, roata de jucat, etc., pe care le poate face și la desemn, spunându-i-se când face cu mâna, ce fel de linie scrie, când subțire, gros, etc și în ce direcție. Dacă nu le face, e bine să i le arate învățătorul, din mat. did. al școlii.

Trecându-se apoi la vorbire, unde am spus să se caute a-l face să vorbească clar, cu legătura logică a propozițiunii și cu accentul limbii, este mult mai mult de lucru. Cele câteva cuvinte rămase până aci, e prea puțin pentru cerința noastră. Inșă, plecând dela intuiția făcută, când i s'a arătat obiectul, copilul după învățător va pronunța propozițiunea în cor

și apoi individual, după care, când timpul a permis și cerința cere, se scrie toată «Zicerea» cu o linie și apoi prin linii proporționale, cuvintele ce o formează, silabele și sunetele, amintindu-se că așa știu ei să scrie, unele sub altele. Se poate pleca și dela desemnul făcut. Exemplu : (Am desemnat o scară dreaptă, etc.)

Venind rândul abecedarelor, pentru aceste școli, cele ce le cred de reamintit, ar fi numai cele lucrate după metoda mixt, căci pe lângă intuiție se poate face desemn, dând astfel ocazie la cât mai multă conversație.

N. D. Corăciu.

Lecție practică.

Plan General

Obiectul »Memorizarea«

Subiectul »Boul și vișelul« fabulă de Gr. Alexandrescu.

Scop material. Să știe ce este aceea o fabulă, să știe ceva despre Gr. Alexandrescu și cauza scrierilor în fabule.

Scop formal. Desvoltarea memoriei atenției, imaginației și sentimentului moral și a dreptății.

Metodul. Analitic.

Forma. Monologică.

Trepte formale. Pregătirea, anunțarea, predarea, Generalizarea și încheierea, aplicarea.

Plan special.

Pregătirea. Ce fabulă ați învățat voi până acum? (Toporul și pădurea) Ce este aceea o fabulă? L. X. De ce se scria în fabule? X. L. Ce scriitor a scris fabula »Toporul și pădurea? (L. X. Gr. Alexandrescu) Ce alt fabulist v'am mai spus eu că au avut românii? (A. Pan).

Anunțarea. Astăzi avem să învățăm încă o fabulă scrisă de Gr. Alexandrescu și anume »Boul și vișelul« (se scrie pe tablă).

Prelarea. O cetește un elev din cei mai buni însă sub stricta observare a propunătorului pentru a-i da tonul potrivit, apoi un altul și altul tot odată explicându-se și cuvintele ce nu le vor înțelege elevii. După ce o termină de citit a

două oară și după ce s'au explicat cuvintele neînțelese apoi se pun elevii să o povestească, ajutați de propunător însă se lasă pe cât posibil pe seama lor. După ce s'a cercetat să se vadă dacă toți au preceput-o, apoi se face rezumarea. Ce făcea boul înainte de a fi slujbaş? (Munca!) Dar acum? (muncește) Cum a ajuns el în postul de slujbaş mare? (Ajutat de noroc). Ce neamuri are boul? (Vaca, vișelul). Ce a crezut vișelul când a auzit că unchiul său este mare slujbaş? (Că va fi ajutat de bou). Și ce a făcut el pentru asta? (A plecat la bou să-i ceară puțin fân fiindcă avea foarte multe clăi și multe livezi) Boul i-a dat? Nu i-a dat fiindcă nici n'a voit să-l primească, iar servitorii nu l-au primit înăuntru, ba l'au dat afară din ordinul boului) Ce vrea să spună fabulistul aici?

Generalizarea. Că norocul ridică pe mulți acolo unde nu merită și odată ajunși în slujbe mari, ei nu vor să știe de rudele lor din clasa de jos și se rușinează de rude, întocmai cum s'a rușinat și n'a voit să-l cunoască ca rudă, acel Bou pe nepotul său care nu era altul decât Vișelul.

Aplicarea. Mai știți voi vr'un proverb ca să se asemene ca această învățătură morală.? (Țiganul când a ajuns împărat, pe tatăl său l-a spânzurat mai întâi) Cine a scris această fabulă? (Gr. Alexandrescu,) se face o mică dare de seamă asupra lui Gr. Alex.(De ce Gr. Alexandrescu scrie în fabule? (Fiindcă nu putea spune pe față tot ceia ce vedea din cauza cenzurei rusești:)

Pentru lecția viitoare să învățați pe de rost această fabulă (se lasă pe seama elevilor învățarea pe de rost căci trebuie să avem în vedere că sunt în cl. VII.) și să ni-o povestiți adecă să ni-o prefaceți în proză.

V. Ciurea.

Sălajul.

La mormântul lui I. Cosmuța.

— Cuvântare rostită la sfințirea crucii în 15 August a. c. —

Semnul creștinesc, în față căruia suntem chemați azi, ne reamintește un nume scump, nu numai nouă, nu numai Sântăului, ori numai învățătorilor Sălăjeni, ci neamului întreg, învățătorimei întregi, țării întregi, deși n'a răsunat atât de mult. Căci acest nume Iosif Cosmuța, e numele unui luptător, e numele unui erou al neamului. E numele unui erou, căci eroi sunt și acei ce luptă pe tărâmul cultural, pe tărâmul școlii. Cultura e arma cea mai sigură a unui neam. Un neam învins prin cultură învins prin școală, cade zdrobit și nu se mai scoală. În vremile de restrikte, cultura națională, școala poporului ne-a fost atacată. Acei ce au primit, a fi susținătorii culturii naționale în acele vremi, cu drept cuvânt, îi putem numi eroi naționali, lor le datorăm mult.

Iosif Cosmața a luptat o viață întreagă în școală. A plămădit, 34 generații cu suflet din sufletul său, El a fost omul acela care în timpurile grele, când a fi învățător aici, însemna a te duce singur la viață simplă și umilă, a primit a fi învățător al neamului, a primit a fi învățătorul poporului său.

Și ca învățător în totdeauna a știut să se împună în fața celor ce-i desconsiderau misiunea. A știut să arate în tot momentul că e la înălțimea chemării sale.

Au fost timpuri când a primit persecuții ale controlului statului din cauză că și-a îndeplinit conștiincios datoria față de chemarea sa națională. Dar Iosif Cosmuța și-a urmat în totdeauna drumul său scoțind de sub mână sa Români adevărați. A scos pe acei ce primul semnal național au alergat cu pieptul deschis să-și recunoască pământul sfânt al moșilor și strămoșilor. A primit persecuție și închisoare Iosif Cosmuța pentru că făcea coruri naționale cu copiii și tineretul. Învăță pe copii a-și iubi neamul, știind bine că nu-i departe și acel timp, când Pronia cerească va înfăptui unirea tuturor

Românilor. Și a văzut cu ochii și acel vis împlinit. Înainte însă de a vedea visul neamului împlinit, Iosif Cosmuța a fost închis fiindcă acei ce doreau gătuirea neamului, știau ce poate Iosif Cosmuța. Știau prea bine că tinerile vlăstare pe umerii cărora se va sprijini neamul numai prin școală și de învățători se formează.

Venind România-Mare Iosif Cosmuța a fost decorat și trecând la penzie numit membru de onoare al învățământului. Frumoasă distincție. O distincție pe care nu mulți învățători o pot avea. Se vede că și onor Minister a apreciat pe Iosif Cosmuța învățător al Santăului. Eu care l-am cunoscut numai câțiva ani și care am văzut în el pe omul cel chemat, nu vă pot vorbi de el ca învățător. Singurul cel ce va spune întotdeauna și oricărui om ce învățător a fost Iosif Cosmuța, e monumentul acesta. Acest monument ca un Termopile al Santăului va reaminte în veci numele lui Iosif Cosmuța. Inscricția depe el va servi de deviză tuturor învățătorilor. Iar acei ce au primit lumină din lumina sa, în veci îl vor reaminti.

Noi, cari azi, la un an de zile de la decedarea sa venim în fața monumentului său creștinesc, datori suntem ca în rugăciunile noastre să-l reamintim.

În numele învățătorilor pe care Iosif Cosmuța i-a iubit, îmi dați voie vă rog să depun sărutul meu pe monumentul harnicului erou al școlii Românești, Iosif Cosmuța.

N. D. Corăciu.

Pagini de literatură.

Tragedii rurale

IV.

Până în Dumineca viitoare nu s'a știut nimic de jefuirea bisericii.

Duminecă însă — după sfârșitul slujbei — preotul ieși în pragul altarului, cu cutia de tablă sfărmată în mână.

Maria — care stătea în fund printre celelalte femei — pâli deodată.

Privirile-i înfrigate, pâlpăitoare — căuta prin biserică — să vadă dacă hoțul e acolo — dar acesta dispăruse cu câteva minute mai înainte.

Preotul iucepu:

— Plecați-Vă genunchii — păcătoșilor — și vă rugați Domnului — nu vă mirați de sgârcenia lui — de biciul de flăcări cu care ne bate — ne-o făcut Domnul după chipul și asemănarea sa — și ne-a dat osânda vieții, dar noi batjocorim viața — o murdărim așa cum murdărim hainele cele curate cu care ne schimbăm Dumineca.

Prin cuvinte bine alese — împletite cu pilde din evanghelii — preotul arată apoi cele întâmplate.

Un murmur se porni din mulțime. Primarul — care până atunci nu știuse nimic — ieși în față.

— Părinte, hoțul se va prinde viu sau mort.

Preotul îl privi — îl știa om hotărât, dârz, cu voință neînfrântă.

La fel își cunoștea bine parohienii și vedea că vorbele lui avuseseră ecou.

— Primarule — zise el — prinde-l! — Dumnezeu nu cere pedepsirea păcătosului — dar legile omenești o cer.

— Da — da — se ridicară mai multe glasuri deodată. — Il vom prinde. Și amară îi va fi răsplata. Cățiva pumni se ridicară chiar încleștați — gata să lovească — Un bătrân — cu părul alb ca neaua care rămâne vara prin crăpături de munji — ieși alături de primar.

— Sunt bătrân — zise el — dar așa ceva n'am mai pomenit — Creștin cu frică de Dumnezeu — n'a putut făptui așa nelegiuire.

— Ba da — întrerupe primarul. S'au dus vremurile dtale, moș Ioane, azi lumea s'a păgânit. Se măsoară cu puterile lui Dumnezeu. Dar — am spus: vom prinde pe tâlhar.

— Ajute-vă Domnul — zise moș Ion — făcându-și o cruce mare, evlavioasă ca o încrustare senină a sufletului său.

În timpul acesta o femeie căzuse jos — leșinând. Se sbătea încet, cu mâinile întinse. Altele — două — se aplecase-ră spre ea — descheindu-i bluza încopciată strâns.

— Ce este? întrebă cineva. »O femeie leșinată! — aduceți repede apă!«

Maria deschise larg ochii.

Unde sunt — întrebă.

Preotul se apropie mirat. Ii luase patrafirul și cartea groasă, cu scoarțe roșie în care se aflau toate rugăciunile tămăduitoare de boli.

Aruncă patrafirul peste Maria și începu să citească — în timp ce dascalul i-aduse cădelnița — pe jeratecul căreia sfârâiau bulgărași de tămâie. Sub voalul sfințit — din cutele căruia surcuiiau mirosuri de busuioc și mucegai — Maria își reveni în fire, auzia glasul preotului — dar nu înțelegea nimic — capul îi hua greu — gândurile i-se svârcoleau în el ca niște frânturi de fulgere.

Se căsnea să pară liniștită — zâmbind. Dar zimbetele îi piereau — bieți fulgi albi topiți în pustiul durerii. Iși reamintea vag de tot despre cele întâmplate. Pornise și ea să spună ceva, dar picioarele i se frânseseră din genunchi — și se prăvăli jos. Un miros tare de flori uscate, de pâine proaspătă și fum de tămâie plutea în biserică. Făcliile se stinseră în sfeșnice și în candelabre — Oamenii plecaseră.

În strană rămăsese numai primarul. Privea la Maria — și cele câteva femei cari se aplecau înaintea icoanelor. Omul acesta era tipul românului neaș — mândru de încrederea ce se punea în el -- de puterea lui executivă și de stima cu care era înconjurat.

Întâmplarea de acum i-se părea ciudată — dar mai mult îndrăzneță.

— Dar de ce-o fi leșinat Maria... tocmai acum? se întreba el mereu.

Și se căsnia s'alunge obsesia unei imaginații prea înflăcărate, Maria.. și trupul i-se umplea de o molășeală dulce — aproape împovărătoare la șopta acestui nume...

Femeia este frumoasă, cu ochii mari, negri — ucigători de negri — cu fața albă ca lumina zorilor când picură pe ape — cu trupul cărnos, plin și afectiv — era pentru el simbolul unei iubiri pe care i-o păstrase în taină. Prilej să i-o mărturisescă avusese; dar era prudent, mândru. Totuși în clipele lui de singurătate simțea îngânarea acestei iubiri abia stăpânite — pofta stranie de a și împleți brațele pe sânul a svelt, tânăr...

Avea acum un moment prielnic: da! — va pretinde leșinul Mariei — drept motiv de a invinui pe bărbatul său de furt. O intuiție ascunsă — ale cărei resurse se pierdeau în adâncurile minții sale — îl făcea să prevadă o potrivire minunată a împrejurărilor. Auzise el și cetise multe cazuri de astfel de telepatie sau sugestie Târziu observă că e singurul bărbat rămas în biserică.

Ieși și el — aruncând spre Maria o privire strălucitoare de bucurie.

— A mea va fi — își zise în gând.

Maria nu-l văzu. Simți numai un fior turburător străbătând-o din tălpi până în creștet — când el trecu pe alături.

V.

Cârciuma se umpluse de oameni. Era o căldură înăbușitoare. Soarele se reflecta puternic, încandescent. Copacii își plecau ramurile lucioase, cu frunze istovite. În fața cârciumii — tăvălit în jărână — un câine mare, roșu, cu limba atârnată afară — urmărea întrebător pe trecători. Înăuntru, la mesele spălăcite și murdare, vechi și roase — înecate în lumina turbure ce se respiră prin geamuri — oamenii stăteau în jurul păharelor de vin.

Unii sorbeau nesățioși aroma falsificată — alții o priviau numai, ascultând, râzând, tăinuind. Aceștia erau oamenii dornici de noutăți. Ei nu frecventau biserica — Preferau umbra cârciumii — unde pătrundea doar mângăierea îndepărtată a clopotelor.

Jupânul era pentru ei un ghiduș — strașnic — veșnic plin de știri.

— Ce mai e nou, jupâne? — întrebau pe rând când intrau. Și — fără s'aștepte răspuns se așezau pe scaunele vechii lade în jurul mesei.

Jupânul îi cântăria în gând pe toți. De la unii avea de luat bani, de la alții grâu, porumb etc. Iși făcea bilanțul și și freca mâinile de mulțumire.

Astăzi însă era mai vesel. Glumele lui — cu înțelesuri adânci — fășniau proaspete și inviorătoare.

Și avea de ce fi vesel — Gheorghe venise în zori și-i plătise datoria. Da! — Gheorghe, care-l amenințase cu o săptămână înainte, care plecase scrâșnind din dinți — venise azi dimineată, umilit ca un câine și-i plătise.

I-a dat și el vaca și oile.

— Pe mine nu fi supărat Gheorghe, i-aspus. Sunt și eu om și-mi am necazurile mele.

Dar Gheorghe tăcea... și-și mâna din urmă vitele.

— Și zici că ți-a plătit, Gheorghe — jupâne — întreabă unul.

Da... da, om de treabă... dacă e dator, cum să nu plătească.

— Parcă spuneai că se vaietă că n'are?

— Ei!... multe face omul la strâmtoare.

— Ați auzit — întrebă deodată altul — un sătean roșcovan cu plete de păr lăsate pe frunte — că s'a spart cutia milei din biserică?

Vestea produse spaimă, nedumerire și fu interpretată felurit. Unii mergeau chiar prea departe — invinuind pe dascăl.

Apărând primarul toți năvăliră asupra lui.

— E adevărat? adevărat?

— Da, e adevărat — întări acesta — na'ar mai fi. Mâine toată lumea va afla și toți ne vor arăta cu degetul pe uliți: acesta e din satul care a pângărit casa Domnului. Toți ascultau.

— Dar, continuă primarul, vom prinde pe tâlhar... poate chiar astăzi.

— Cum? — astăzi? cine?

— Deocamdată tăcere! Eu vă spun că azi îl vom avea în lanțuri. Ochii primarului sclipeau — Se vedea din învăpăirea lor că ascund o taină.

— Dar dacă bănuiala ți-e greșită — întrebă unul — care până atunci numai ascultase. Să nu nenorocеști om nevinovat primarule. Am auzit că sunt mulți cari îndură pe nedrept lanțuri și temniță — Dar dreptatea biruie. — Ea tășnește ca o flacăra, din inima lui Dumnezeu.

— Nu, nu voi greși — răspunse apăsător primarul. Fu apoi o pauză lungă în care timp ciocni cu ei un pahar de vin.

— De ce credeți voi că leșinat azi în biserică — Maria lui Nicolaie Rotaru — întrebă el într'un târziu. Voi nu știți, dar eu știu,

— Ce vrei să spui? — întrebă bănuitor omul, cel roșcovan.

— Nu zic nimic — numai v'am întrebat. Se întoarse apoi spre jidan:

— Cum merg afacerile — jupâne?

Greu.. greu — sărăcie mare — dle primar — răspunse acesta.

N'au oamenii nici-ce mânca — dar să-și mai ude gât-lejul.

— Da... anul ăsta o să fie prăpăd. Au început oamenii de pe acum să mănânce mămăligă de orz. Da cu vitele lui Gheorghe, ce-ai făcut.

— A venit în zori și le-a luat. Mi-a plătit.

— Ți-am spus că e om de treabă.

* * *

Se făcuse mai cald. Fumul de țigară urca în sus brodându-se în nori fini. În fața teșghelii scrijelate, jupânul sta gânditor — cu fața prinsă în mâini.

Crășma era goală. Pe masă, paharele deșerte — scelipeau ca niște potire bizare — din care buze însetate sorbiseră nectar. Șubițe de vin roșu se curseseră jos — crustând cu dungi lichide podeaua putredă. În jurul lor băzăiau monoton — muștele. Prin perdele alunecau mănunchiuri moi, subtiri de soare. În acoperișul de tablă s'auziău pocnete de flăcări destrămate sfârâit ca de jeratec și cenușă vâlvoiată. Pe drum nu era nimeni. Satul părea un mormânt — asupra căruia soarele ardea ca un uriaș candelabru.

Jupânul își lasă pleopele peste ochi, vrând par că să strivească în ei crâmpei din întunerecul ce-i încropise sufletul.

— Ce zi a mai fost și azi — gândi el. Se sculase de vreme trezit de Gheorghe. A primit bani — i-a scos vitele din poiată și le-a dat, bătându-l prietenește — obicei negustoresc — pe umeri — nici în gând nu i-a dat să-l întrebe de unde are bani. Și ce-i pasă lui? N'a jefuit, n'a bătut, n'a ucis el pe nimeni. Gheorghe i-a fost dator.

Scoase din sertar o condică prăfuită și-o răsfoi până dădu de numele lui Gheorghe. Da! nu putea să-și învinuiască nimic, n'a luat omului decât câteva zeci de lei mai mult; dar pe el nimeni nu-l poate obliga să crediteze fără dobândă.

Vări condica înăuntru, răsucind de câteva ori cheia.

Da s'o ardă? Nu! o ce prostie.. creștinii ăștia...

De alături apăru Rina. Era o fată înalță, frumoasă, cu fața puțin mai palidă. Cea ce te isbea la ea erau ochii... ochii aceia de-o claritate rară, languroși, adânci ca o prăpastie în care s'a strâns parcă toată lumina nuanțată a stelelor. Erau albastrii — acoperiți de un văl subtire de lacrimi volatilizate, mâinile-i albe — punctate ici colo cu flori de pistrui — păreau două ramuri înflorite, pe cari rugina și-a atârnat în glumă, câteva podoabe — Jupânul la vederea ei zâmbi. Fulgerător își aminti de mama Rinii — moartă acum 6 ani, aceiaș ochi aceiaș față, acelaș trup. Hereditatea, instinctul de conșevrare, reproducerea acestei rase, care de mii de ani trăiește nealterată — făcuse o operă frumoasă — transmițând odraslei aceleaș bogății feminine.

Jupânul o iubea. Rina îl trezi din visuri.

— Tată — dar e târziu — zise ea.

Jupânul îi prinse mâinile și-i le mângăie. Degetele lui aspre noduroase, alunecau pe catifeaua moale — trandafirie.

— Rina... Rinica mea.

Rina era obișnuită și întrucât-va distrată cu mângăierile paterne. Acum simți însă o duioșie turbure, o milă înfiorată pentru bătrânul-tată. Își încolăci brațele — colane sclipitoare — pe după gâtul lui și-l sărută pățimaș pe frunte.

Trecură apoi în odaia lor. Aici lumina se revărsa în toată splendoarea.

— va urma —

Gh. Popoviciu
învățător.

Primăvară, primăvară . . .

I.

*Primăvară, primăvară
Cu izvorul tău de viață,
De ce inima din mine
Nu învie, — ci îngheață ?*

II.

*Gândurile-mi călătoare,
— Paseri în nemărginire —
Mor în răsărit de soare,
Ne gustând din fericire.*

III.

*Cine știe, primăvară,
De ți-oi mai rosti cuvântul,
Fiindcă până mâine poate,
Mă va stăpâni pământul ?*

IV.

*Voi dormi pe veci în groapă
Beat de atâta fericire,
Numai gândurile mele
Vor pluti prin omenire.*

Sâg, 2 Martie 1929.

C. Drăcsineanu-Jiu.

Legenda sufletelor. *)

Când plăsmui pe om, Tatăl ceresc trimise în lume tot atâtea suflete, câte făpturi omenești creasă, pentru ca fiecare om să-și aibă sufletul său.

Când oamenii începură însă să se înșire înaintea lui, Creatorul băgă de seamă că sunt mai mulți oameni decât suflete.

Dumnezeu căzu pe gânduri. Barba albă i-se lăsă pe pipet. Stând pe un tron de aur, în mijlocul soarelui și al stelelor, el căută să îndrepte răul.

Ca un stăpân a toate știutor, găsi îndată leacul; cheamă la dânsul pe arhangelul Mihail cu sabia nouă și strălucitoare. Și cum veni arhangelul, Dumnezeu luă sabia și tăie fiecare suflet în două.

Și dădu jumătate din fiecare suflet câte unei femei, iar cealaltă jumătate câte unui bărbat.

Apoi bărbații și femeile se risipiră și umplură lumea.

Dar, din clipa aceea, fiecare bărbat caută femeia care duce cu dânsa jumătate din sufletul lui, iar fiecare femeie caută bărbatul care este jumătate din ea însăși.

Uneori sufletele se regăsesc și atunci este o fericire nesfârșită.

Vai de aceia cari nu și-au găsit niciodată cealaltă jumătate a sufletului lor. Dar și mai nenorociți sunt aceia, cari regăsindu-și sufletul, au trecut pe lângă el.

Vor fi singuri și triști, viața lor întreagă.

II.

Pescuitorii de mărgăritare

— Tinere, de ce rătăcești pe țărmul pustiu și mut?

Vino cu noi să pescuim mărgăritare.

Ne vom întoarce înainte de asfințitul soarelui, ca să ne bucurăm de casa noastră, de culcușul cald și liniștit.

Vino cu noi să pescuim mărgăritare.

Tovarășii noștri ne vor ieși bucuroși în cale.

*) Din volumul „Légendes et contes de Podlachio.“

În pletele lor de aur, în pletele lor de abanos, își vor pune flori albastre și flori galbene.

Vino cu noi să pescuim mărgăritare.

— Pescarilor, duceți-vă, duceți-vă singuri să căutați mărgăritare strălucitoare.

Eu rămân aici pe țărmul pustiu.

Unde nimeni nu mai trece.

Iar cei cari trec, departe, par niște ființe omenesti.

Pescarilor, cândva, am găsit și eu, pescuind ca voi, un mărgăritar minunat.

Poate că nu era mărgăritar.

Poate că era numai o pietricică pe care alunecase o rază de lumină.

Da, de bună seamă, era numai o pietricică.

Am aruncat-o cu dispreț.

Și s'a pierdut în valuri.

Dar o clipă a strălucit ca un mărgăritar.

Atunci m'a cuprins o frică ne bună.

M'am gândit că dacă era mărgăritar, a fost desigur unul din cele mai rare, din cele mai prețioase.

Și eu am asvârlit în valuri întreaga bogăție și întregul noroc al vieții mele.

Am rămas aici. O urmăresc, o caut cu ochii îndureraji.

Dar nu voi vedea-o niciodată.

Ah, cine mi-ar putea spune dacă a fost un mărgăritar adevărat?

Să fi fost numai o piatră?

Afla-voi vre-odată adevărul?

Pescarilor, plecați; duceți-vă singuri să căutați mărgăritarele strălucitoare.

Eu rămân aici, pe țărmul pustiu.

trad. de:

I. Constantinescu-Delabala

(Gazeta de Vest.)

O carte de coruri originale.

D. Ioan Cr. Danielescu, profesor de muzică la liceul Sf. Petru și Pavel din Ploiești, a tipărit în editura «Scrisului Românesc» din Craiova o carte de cântece originale, deosebit de frumoase și atrăgătoare.

Cartea cuprinde zece coruri, aranjate pentru patru voci mixte.

Pe versuri din poezii clasici, din poezii tineri ai timpului nostru sau pe admirabile strofe populare, d. I. Danielescu a brodat melodii savuroase, bine argumentate muzicalcește, armonizate cu o tehnică încercată și dovedind pe lângă știința compoziției corale o inspirație fericită.

Prima bucată este Glorie fie, inspirație religioasă pe versuri de Alexandri, realizund un prețios andantino în gamă minoră.

Mai departe notăm: Cântec de leagăn, Marșul eroic, bine ritmat, Voința neamului, Frunză verde de sulfină, Imnul nostru, închinat elevilor săi din Ploiești, Fă-mă Doamne ce mi-i face, Barza, pe versuri de Duiliu Zamfirescu, Flori din Deal, Măi ciobane dela oi și în fine un melodios marș cantabil Bravii străbuni.

Volumul d-lui prof. Danielescu servește admirabil amatorilor de coruri adevărat românești și tuturor profesorilor de muzică vocală, doritori de realizări bune în corul condus de ei.

(Dimineața.)

Revista revistelor

Spicuiiri.

— Note. —

Jocurile și importanța lor în educație, — de I. S. Mătășaru. —

Jocurile, ca mijloace de educație își au începutul în cea mai depărtată antichitate. Filosofia lui *Locke* se baza pe maxima: »mens, sana în corpore sano.« *Rousseau* spunea că pe copil trebuie crescut astfel, ca acela să poată trăi între ori ce împrejurări ar fi. Copiii se îndrăgostesc repede de ori ce lucru, astfel și de jocuri, cari însă trebuie să varieze după etate. Mamele își distrează copiii făcându-le jucării. Dacă aceștia cer jucării dela alți copii și nu li-se dă, ei plâng.

Dar toate petrecerile copiilor, fie ele de ori ce natură, sunt mijloace însemnate pentru menținerea sănătății și cultura puterilor intelectuale. Unele jocuri dezvoltă puterea fizică și intelectuală, altele contribuie la deșteptarea inteligenței și a priceperii.

Jocurile fiind diferite, se vor observa oarecari reguli, nu cumva copilul să capete obiceiuri cu urmări rele din punct de vedere moral. Altele vor fi jocurile pentru fetițe și altele pentru copii. Copiii nu vor fi duși la dans, decât numai ziua și în familie, fără să li-se facă costum deosebit pentru aceasta. Vor fi oprii copiii dela jocurile de cărți, domino, etc. ferindu-i astfel de ideea că să pot câștiga bani și fără muncă.

Dar fără joc copilul devine o ființă moleșită, mizantrop. Numai copilul bolnav nu se joacă. Pretenția, ca copilul să nu se joace este prea absurdă. Copilul să rămână copil. *Saier* zice: »Jocul este cel mai bun profesor al elevului. Îi dezvoltă gustul estetic ca și sentimentul binelui, îl abate dela mâncare multă și neregulată, înlătură începutul pasiunilor, care omoară corpul și sufletul. Ochii copilului ce se joacă sunt plini de bucurie, pe fața sa cetim mulțumire și în interiorul lui se produce o mișcare puternică ce dă impuls tuturor organelor!»

Influența jucăriilor și a jocului în educație este considerabilă atât din punct de vedere intelectual cât și punct de vedere moral. Jocul dezvoltă sentimentul de socialitate. Tot astfel să dezvoltă în măsură apreciabilă fantasia copilului.

Descoperirile și creațiunile cele mari ale veacurilor își au începutul din primele timpuri ale traiului autorilor respectivi. Ca exemple se pot aminti: Edison, Pasteur, Stephensohn, Franklin, Herbart, Spencer și alții. Dar tot prin joc se îmbogățește și limbajul copiilor, câștigându-și un mare capital de idei.

(Vremea Școlii.)

Simion Oros.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Experiența a dovedit totdeauna și mintea ne arată că nici odată nu succed bine lucrurile ce depind de mulți

GUICCIARDINI.

Religiunea este firmamentul Statului.

PLATON.

Înainte de toate, ascultarea trebuie să fie caracterul copilului. Aceasta ascultare poate fi dedusă din constringere sau din încredere. Aceasta din urmă e însemnată. Cea din urmă e necesară.

KANT.

Diverse.

Rectificare.

În procesul verbal al ad. gen. a Asoc. Inv. din jud. Sălaj, publicat în Nr. 14, al revistei »Școala Noastră» s'au strecurat mai multe greșeli și anume:

Pag. 457. alin. 3. rândul 4, după »nici calitativ« se va intercala; »nici cantitativ«; iar în alin. 7. rândul 6, cuvântul ultim, în loc de »urmează« se va ceti: »urează«.

Pag. 458. rândul 5 din jos în sus, după »mari cum« se va intercala: »este«.

Pag. 460. ședința II. alin. 2. rândul 10, în loc de »rol mai slab« se va ceti: »sol mai slab«.

Pag. 462. după alineatul 3 se vor întrecala următoarele trei noi alineate, pe cari culegătorul le-a scăpat.

»Ad. 11. Adunarea generală în urma referatului și a propunerii comisiunii

a) *ia act cu aprobare de raportul general al com. central și-i mulțumește pentru laborioasa activitate desfășurată în cursul anului expirat,*

b) *își exprimă părerea de rău asupra pierderilor membrilor decedați, prin ridicare.«*

Pag. 463. rândul 5, din jos în sus în loc de »dela« se va ceti »prin.«

Pag. 465. punct 1. rândul 3, după »ale școalelor« se va intercala: *primare să le susțină statul din bugetul său și nu comuna direct, evitându-se astfel multe regretabile conflicte dintre conducătorii școalelor.«*

Pag. 466. alin. 1. rândul 2, în loc de »să« se va ceti »său.«

Facem cuvenita rectificare.

Condițiunile de admitere în Școala interioară de „Arte și Meserii“

Școala inferioară de „Arte și Meserii“
din Cehul-Silvaniei.*)

Funcționează cu 5 clase, cursurile fiind teoretice și practice. Se primesc în școală absolvenții cel puțin a 4 clase primare, care se aibă vârsta între 11—15 ani. Acei ce au depășit vârsta de 15 ani, cu câteva luni vor face o cerere de dispensă — timbrată cu timbru fiscal de 11 lei — adresând-o direcțiunii școlii. Dispense în minus nu se acordă, (sub 11 ani).

Elevii acestei școli sunt de două categorii: EXTERNI și INTERNI.

Internii pot fi: SOLVENȚI, SEMIBURSIERI și BURSIERI.

Absolvenții școlilor inferioare de „Arte și Meserii“ beneficiază de următoarele avantaje:

1) Fac armata numai un an de zile, conf. Art. 53 din legea de recrutare, urmând una din școlile de sub-ofițeri. Acei ce se disting pot ajunge chiar și ofițeri de rezervă.

2) Pot să urmeze una din școlile superioare de «ARTE și MESERII» unde absolvenții școlilor inferioare sunt preferați. La aceste școli elevii proveniți cu 4 clase de liceu

*) Atragem atențiunea membrilor Corpului didactic asupra anunțului de mai sus și-i rugăm cu insistință să sfatuiască și îndemne pe săteni să îmbrățișeze meseriile și comerțul în măsură mai mare decât în trecut și să mai renunțe de a face din copii cu orice preț numai domni (funcționari). E timpul să vadă și ei greșeala, iar dacă nu o văd să li-o arătăm noi, că adeca meseriile și comerțul rămân și mai departe în mâinile străinilor, cari se îmbogățesc, iar școala în scurt timp va produce atâta intelectuali încât nu se vor putea plasa. Să începem a curma răul până când se poate.

Mg.

fac 6 ani adică: 4 ani cursuri teoretice și practice și 2 ani numai practică (anii de aplicație) pe când absolvenții școalelor inferioare, înscriși a urma șoala superioară, fac numai 4 ani, fiind scutiți a mai face cei doi ani de la secția de aplicație. Absolvenții acestor școli pot fi numiți ca profesori de specialități (cursuri teoretice sau practice) la școalele de meserii, la școalele industriale de ucenici și după o oareșcare vechime și distincție pot ajunge chiar maestri la școalele superioare de «Arte și Meserii». In cazul că voiesc a intra în marea industrie, pot ocupa locuri ce adesea sunt lvidiate de acei ce au diferite licențe și chiar doctorate.

3) Pot să se înscrie la una din școalele de «CONDUCTORI TEHNICI» din Cluj sau. București unde de asemeni sunt preferați absolvenții școalelor inferioare de meserii. Absolvenții acestor școli sunt încadrați în corpul tehnic ca ajutor de ingineri, fiind în totdeauna cei mai buni auxiliari ai inginerilor. Ei îndeplinesc adesea aceleași atribuțiuni ca și inginerii, pentru care lucru sunt mult căutați în marea industrie.

4) Absolvenții școalelor superioare de »Arte și Meserii» sau ai școalelor de «Conducători Tehnici» sunt cu preferință primiți la școale «Politehnice» din țară. Aceste școli dau INGINERI, conducători marilor întreprinderi industriale.

5) Cari din absolvenții școalelor inferioare de «Arte și Meserii» nu pot urma mai departe din diferite motive, pot fi numiți ca maestri la alte școli de meserii pentru meseria ce au învățat, pot intra ca desenatori, meșteri sau contrameșteri în ateliere sau fabrici particulare, în marile întreprinderi industriale administrate de stat județ sau comună, sau în cele din urmă pot exista meseria pe cont propriu, deschizând ateliere, fabrici etc.

In școală se pot învăța una din următoarele meserii:

Lemnărie-rotărie, lăcătușerie-fierărie, sau croitoare.

Condițiunile de admitere la concurs.

Inscrierile se primesc la Direcțiunea școalei până la 24 Sept. a. c. Candidații vor prezinta o cerere timbrată cu timbru de 11 lei, adresată direcțiunii școalei la care se vor anexa următoarele acte: Extrasul de naștere, buletinul de revaccinare, certificatul sau o dovadă despre absolvirea a cel

puțin 4 clase primare și un certificat de bună purtare de la școala unde a învățat. Acei ce solicită burse sau semi burse vor alătura și un certificat de starea materială a părinților, vizat de percepția plășii respective; fără această viză certificatul e nul.

Concursul de admitere se va ține la 25 Sept. ora 9 dimineață și va consta din probe scrise și orale, la limba română aritmetică și geometria elementară, din materia învățată în clasele primare. (elevii vor veni cu toc de scris, penițe, cerneală, sugătoare și cu un caiet de dictando de 3—4 Lei.)

Bursierii și semi-bursierii trebuie să obțină cel puțin media 7; externii și solvenții cel puțin media 6. La concurs vor fi admiși numai acei ce vor fi găsiți la vizita medicală că au o constituție robustă și că sunt perfect sănătoși. Elevii admiși vor învăța meseria ce li se va indica de direcțiune, care va ține seama — în limitele posibilității — de cererea părinților de avizul medical și de locurile vacante. Nu se admite în nici un caz trecerea de la o meseria la alta în timpul anului școlar.

Toți acei ce vor admiterea în școală — fie că primesc sau nu aviz de la direcțiune trebuie să se prezinte la școală pe ziua de 24 Sept. însoțiți fiind de cineva din familie.

Acelora ce doresc să cunoască în amănunțime, toate condițiunile de admitere în școală și în internat, precum și taxele ce au de plătit, le trimitem — la cerere — «Prospec-tul» care conține absolut toate lămurile necesare.

DIRECȚIUNEA.

Inaintarea cererilor pentru pensionare

Prin »Monitorul Oficial« Nr. 185, s'au adus modificări unora din dispozițiunile legii generale de pensiuni din 1925.

Intre alte modificări este și aceea prin care se desființează Comisiunile Regionale de pensiuni, cari funcționau pe lângă Adțiile financiare unde sunt reședinți de Curți de Apel. Conform menționatei legi modificatoare atribuțiunile acestor comisiuni au trecut asupra *Consiliului de Administrație al Casei*

Generale de pensuni. Prin urmare stabilirile de drepturi la pensuni se vor face în viitor de către Consiliu.

In acest scop cererile trebuie să fie depuse la Consiliul de Ad.-ție al Casei Generale de pensuni.

Administrația va îngriji că toate cererile să fie însoțite de actele necesare prevăzute de regulamentul legii de pensuni art. 64 și toate deslușirile necesare se vor da de către Administrația financiară. Tot aceasta lege se ocupă cu reinscrierea drepturilor de pensii acelor pensionari, cari n'au depus jurământul de fidelitate cu data preluării împrului și cu stabilirea drepturilor de pensii funcționarilor cari din diferite motive au fost lăsați în disponibilitate.

Deci pensionarii cari n'au depus jurământul de fidelitate sau funcționarii, cari au fost puși în disponibilitate pot cere din nou achitarea sau stabilirea penziei, având timp de 6 luni pentru procurarea actelor, socotind din ziua promulgării prezentei legi, adică dela 20 August a. c.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asoc. Inv. român din jud. Sălaj — Subsecția pl. Carei.

No. 113 - 1929.

Convocare.

Subsecția plasei Carei a Asociației Inv. români din jud. Sălaj, își va finea adunarea ordinară de toamnă în ziua de 26 Oct. 1929 — Sărbătorea Sftul Dumitru — în localul școlii primară de stat din Carei.

In consecință sunt invitați a lua parte la aceasta adunare toți membrii Corpului didactic primar din plasa Carei, precum și toți aceia cari poartă interes față de învățământul primar și școală românească.

ORDINEA DE ZI :

1. La ora 8—9 participare în corpere la sf. Liturgie și parastasul pentru membrii decedați ai Subsecției.

2. La ora 10 fix deschiderea adunării.

3. Cetirea și verificarea procesului verbal al adunării anterioare.

4. Care sunt raporturile actuale dintre preot și învățător și care ar trebui să fie, în interesul sătenilor în mijlocul cărora lucrează.

Raportori: Iuliu Fabian din Portița și Adela Gozman din Tiream.

5. Contul de gestiune și bugetul subsecției, incasarea, restanțelor, cotizației s. a.

6. Starea economică a țării noastre după războiu. Conferențiar: Gheorghe Iancu din Carei.

7. Problema Asociației de ajutorare în caz de moarte a familiilor de învățători.

Raportori: Gheorghe Tihanyi din Urziceni și Gheorghe Pop din Comoiu.

8. (Eventuale propuneri) Se vor pune la dezbateră numai propunerile intrate la Prezidiu — Carei. Str. Decebal No. 8. — cu cel puțin 3 zile înaintea adunării.

9. Inchiderea adunării.

Notă: Sunt rugați D-nii colegi a studia temeinic problemele proqramului.

După adunare masă comună la «KISPIPA» 1 tacâm Lei 52.

La revedere cât mai mulți!

Carei, la 1 Oct. 1929.

Secretar:
TRAIAN SILAGHI.

Președinte:
IOAN CLEJA.

Și de ași grăi în limbile omenești și îngerești dacă dragoste nu am făcutu-m'am aramă sunătoare și chimbăla răsunător.

Și de aș avea prorocire și ași ști toate tainele și toată știința și de ași avea toată credința în cât să mut și munții, dacă dragoste nu am nimic nu sunt.

SF. PAVEL, CĂTRE CORITENI EP. I.

Administrația școlară.

Plata salariilor membrilor corpului didactic primar.

XXXV.

Achitarea retribuțiilor membrilor corpului didactic primar, în ultimul timp, a trecut printr'o adevărată „criză.” Din motive absolut neașteptate de autoritățile școlare, salariile pe luna Septembrie a. c. s'au ordonanțat cu o întârziere considerabilă și în mod fatal va întârzia — însă mai puțin — ordonanțarea și achitarea salariilor și pe luna Octombrie, așa, încât abia în luna Noiembrie se va putea ajunge la normal.

Având în vedere că, aceasta întârziere, a pus la o grea încercare spiritul de așteptare și nervii învățătorilor, chiar acum la începutul anului școlar, când cei mai mulți trebuia să-și plaseze copiii la școli; în epoca cea mai abundentă în datoriile profesionale ale învățătorilor, (reparațiuni și curățiri de localuri; inserieri; statistici; diferite situații și rapoarte etc. etc.) ce se impun prin legi și regulamente în vederea începutului noului an școlar și îndeplinirea cărora reclamă o liniște sufletească relativă: credem că, în interesul lămuririi acestei situații și a cauzelor cari au produs-o ar fi nimerit să ne oprim nițel. Nu ca justificarea, ci pentru risipirea unei judecate nedrepte ce s'a format în jurul acestei chestiuni...

Cauzele întârzierii sunt mai mult de ordin tehnic. Se știe că, la începutul anului școlar se fac cele mai mari mișcări în sânul învățătorimii, prin transferări, numiri noi și detașări. Astfel, alcătuirea statului de plată colectiv pe luna Septembrie a. c. abia s'a putut începe în a doua jumătate a lunii.

Cine are ideie despre statele de plată, va putea cunoaște ce înseamnă întocmirea unui stat colectiv în 3 exemplare, pentru aproape 600 învățători! Punând în balanță apoi și capacitatea de muncă a revizoratului școlar, cu un personal redus la ridicol (căci personalul de cancelarie propriu zis s'a redus la două persoane) va înțelege pe deplin câtă sfortare și energie s'a

depus pentru ca la 20 Septembrie să se termine și să se înainteze pentru ordonanțare statele de plată.

Abia întocmite și expediate statele de plată, revizoratul școlar primește, însă, către sfârșitul lunii Septembrie, noi instrucțiuni privitor la alcătuirea statelor și a modului de achitarea salariilor.

În sensul acestor instrucțiuni, dela data de 1 Septembrie 1929 achitarea retribuțiilor Corpului didactic primar se va face în modul următor: Revizoratul școlar va înainta inspectoratului școlar la finea fiecărei luni ștatele de salarii ale Corpului Didactic, pentru luna următoare, *întocmite pe circumscripțiile de percepere, fiecare circumscripție aparte*. În baza statelor de salarii primite dela Revizorat, Inspectoratul va ordona separat salariile corpului didactic pentru fiecare circumscripție de percepere, pe numele subrevizorului școlar din circ. respectivă. Dnii Subrevizori vor ridica direct dela Administrația financiară în baza mandatelor emise de către Inspectorat, salariile întregului corp didactic din circ. respectivă, anexând la mandatele de plată ca acte justificative și *chitanțele simple, cuprinzând suma netă ce primește pe luna respectivă fie care membru al corpului didactic*. Chitanțele vor fi strânse dinainte, pentru a putea fi atașate la mandatul de plată cu ocaziunea prezentării la Ad.-ția financiară și la caserie. Dnii Subrevizori vor fixa apoi o zi în care se vor prezenta la dânsii toții membrii corpului didactic din Circ. pentru a-și ridica leafa, cu care ocaziune vor lăsa la Dnii Subrevizori și chitanțele pentru luna următoare. Acest mod de prevedere, pe lângă faptul că corespunde întocmai dispozițiilor legii Contabilității Publice, mai este și în favorul membrilor corpului didactic, care în viitor nu vor mai fi siliți să alerge pentru salarii la percepții, sau eventual la Ad.-ția financiară, ci își vor primi salariile în ziua fixată de Dl. Subrev. respectiv.

Evident că, întocmirea nouilor state de plată și operațiunile de ordonanțare conform instrucțiunilor menționate mai sus, a consumat un timp mai îndelungat și pe lângă toate eforturile depuse de autoritățile școlare administrative, inspectoratul școlar și revizorat, în fața inovațiilor create, ordonanțarea salariilor pe luna Septembrie a trebuit să sufere întârziere, iar pe luna Oct. abia dacă se vor putea ordona către sfârșitul lunii.

Despre noul sistem de achitare a retribuțiilor s'au anunțat direct toate direcțiunile școlare cu circulara revizoratului

școlar No. 4204—1929. din 7 Octomvrie a. c. punându-le în vedere să înainteze chitanțele individuale de plată, dlor sub-revizori respectivi.

Cum, chestiunea achitării retribuțiilor învățătorilor a agitat toate spiritele, formând obiectul principal între preocupările autorităților școlare superioare, în cele din urmă s'a găsit soluția potrivită pentru uniformizarea plății salariilor învățătorilor din întreagă țara, care — credem că, — va pune la adăpost învățătoria de multe încoveniente și așteptări, de multeori chiar șicane nemeritate.

Dispozițiunile recente, luate de Ministerul de Finanțe în comun acord cu Ministerul Instrucțiunii, au rezolvat deocamdată aceasta problemă, până la introducerea livretelor de plată individuale.

Pentru orientare lăsăm să urmeze în întregime ord. Ministerului de Finanțe Nr. 268,029—1929, către Ad.-țiile financiare.

„COPIE: de pe ord. Min. Fin., Dir. Mișcării Fondurilor Serv. Cheltuelilor. Nr. 268029. din 14 Octomvrie, Inreg. la Nr. 45774—1929. din 18 Octomvrie.

D-SALE D-LUI AD-TOR FIN. AL JUD. SĂLAJ,

Vi se aduce la cunoștință, că pentru uniformizarea plății salariilor învățătorilor din întreaga țară, acest Departament de comun scord cu Min. Instrucțiunii a luat următoarele dispozițiuni:

1. Ordonanțele sau mandatele de plata salariilor învățătorilor, se vor emite numai pe numele percepților fiscali, ele se vor atașa la statele nominale cuprinzând drepturile individuale ale învățătorilor din circ. respectivă și cari se vor semnă de aceștia în momentul primirii salariului.

2. Aceste ordonanțe sau mandate de plată, vor fi trimise de către ordonatorii secundari, oficial, acelei Ad.-ții fin. care după ce le va viză ca bune de plată, le va trimite percepților fisc. spre achitare.

3. Percepțiile sunt obligate a achită salariile titularilor noțiți în statele anexo la ordonanțe sau mandate, în termen de 30 zile și apoi, le va aduce în prima vărsare la Ad.-ție, care le va da la cheltueli.

4. Dacă înăuntrul termenului de 30 zile din vre'o cauză oarecare, nu s'a putut achită vro-o unul din titularii prevăzuți în statul anexat, percepătorul va consemnă suma rămasă, emițând re-

copisa pe numele și la disp. titularului, astfel ca la vârsare, el să aducă pe lângă ordonanța sau mandatul de plată cu statul semnat ca act justificativ și recepisa emisă pentru cel ce n'a fost achitat înăuntrul termenului arătat mai sus. Aceste recepise de consemnare (dacă vor fi mai multe) se vor emite de perceptori; individual, la titulari.

5. Ad.-ția fin. va lua de îndată măsuri pentru a trimite recepisele ordonatorului secundar, care va confirma primirea lor, iar ordonanțele sau mandatele de plată se vor da la cheltueli după confirmarea primirii lor de către ordonatorului secundar.

6. În ceea ce privește modalitatea de plată, pentru titularii cari nu s'au prezentat la percepție, spre a-și încasa în termen salariul, procedura de urmat este următoarea :

Titularul, se va prezenta la ordonatorul secundar care îi va elibera recepisa de consemnare, punând pe dânsa monțiunea „*Bun de plată*“, semnătura și sigiliul respectiv.

Numai după îndeplinirea acestor formalități se va putea prezenta titularul cu recepisa dela Ad.-ție spre a-și încasa suma.

Aceleași norme vor fi și pentru plata salariilor prooților din vechiul regat.

p. Ministru : Indescifrabil. Director : Indescifrabil.

Pentru conf. copiei : Zălan, la 21 Octomvrie 1929. Papp⁴.

În baza acestor norme de plată, cad dela sine dispozițiunile anterioare, cu plata salariilor de dnii subrevizori de circumscripție și avem speranța că, salariile lunei Octomvrie se vor achita deja conform noilor dispozițiuni.

Statele de plată lunare se vor trimite dlor perceptori — după posibilitate — până la sfârșitul lunei precedente, astfel ca, în primele zile ale lunii învățătorii să ajungă la plată.

Acum numai un lucru : în termenul de 30 zile dela sosirea mandatului de plată, fiecare învățător să grăbească ași ridica salariul, căci altfel se expune la multe inconveniente și întâzieri.

Viitorul va verifica, dacă noul sistem de plată va satisface așteptărilor dorite.

D. Mărgineanu.

Activitatea extrașcolară

No. 5083 — 1929.

Programul

de muncă a centrelor culturale pe anul școlar 1929—30.

Centrele culturale au depus o muncă folositoare în cursul anilor trecuți pentru ridicarea culturală a satelor, mulțumită conducătorilor cari și-au făcut conștiincios datoria și în această direcțiune. În multe sate ședințele erau așteptate cu drag și cercetate de numeroși ascultători. Condușe cuminte — despre ceace nu ne îndoin — vor fi apreciate tot mai bine, până când vor ajunge să fie o adevărată necesitate sufletească.

Mulțumită acestor împrejurări, centrele culturale se mențin și pentru anul școlar în curs și legăm cele mai bune nădeji de conducerea lor înțeleaptă și rezultatele frumoase, ce se vor realiza pe urma lor.

În cele de mai jos urmează toate instrucțiunile necesare pentru buna lor reușită:

I. Subiectul conferințelor: Se recomandă următoarele subiecte:

1. *Explicarea reformei administrative* (cu precădere: comuna, plasa, județul; drepturile și datorințele)

2. *Temelia unui neam este familia* (creștină și românească, educația).

3. *Necesitatea armoniei între săteni peste deosebirile de partid politic.*

4. *Primejdia sectelor religioase.*

5. *Să întințăm cooperative* (importanța, felul și cum să ne folosim de ele.)

6. *Să folosim bibliotecile școlare.*

7. *Trecutul școlii și a bisericii din comună.*

8. *Hărnicie în muncă și cumișenie în păstrarea câștigului.*

Pe lângă subiectele de mai sus se mai pot trata și altele, cari au deosebită importanță pentru săteni. Predarea lor se va face liber.

Pentru cultivarea gustului de cetit și intensificarea cetirii cărților din bibliotecă se va ține și câte o conferință asupra unor cărți, cari pot fi cetite cu folos de către săteni și asupra autorilor cărților din cari se vor face și lecturi.

Elevii și elevele școalelor îmbrăcați după puțință în costume naționale vor contribui cu cel mult 2—3 coruri, 1—2 declamări și o poezie teatrală *mai scurtă* (ori un dialog, trialog etc). Se va avea în vedere că programul să nu fie prea încărcat. Ca model poate servi următorul, 1. Deschiderea ședinții, 2. o cântare, 3. o declamare, 4. conferință, 5. o cântare, 6. conferință asupra unei cărți și autorului ei cu lecturi, 7. un dialog (trialog) scurt, 8. o cântare, 9. jocuri naționale și 10. închiderea ședinții.

În cursul anului se vor aranja două reprezentații mai mari cu pieze teatrale, coruri și declamări. Timpul cel mai potrivit este Crăciunul și Paștile.

În fiecare centru cultural se vor aranja 1—2 reprezentații cu cinematograful. Data se va comunica la timp.

II. Centrele culturale. Ariniș. Conducător: Gheorghe Simon, inv. dirig. — 2. *Bădăcin.* Conducător: Gavril Pop, inv. dirig. — 3. *Buciumi.* Conducător: Ioan Știrbu inv. dir. 4. *Cehul-Silvaniei.* Conducător: Paul Miclea, inv. dir. 5. *Crasna.* Conducător: Aurel Iepurean, inv. dir. 6. *Curitău.* Conducător: Romul Șipoș, inv. dir. 7. *Dindești.* Conducător: Ștefan Sestac, inv. dir. 8. *Gălpăia.* Conducător: Macedon Olar, inv. dirig. 9. *Halmosd.* Conducător: Ioan Gălgău, inv. dir. 10. *Hodod.* Conducător: Simion Budea, inv. dir. 11. *Jibou.* Conducător: Dumitru Ilea, inv. dir. 12. *Moștinul-Mic.* Conducător: Ioan Rațiu, inv. dir. 13. *Satu-Mic.* Conducător: Iosif Varhanojovski, inv. dir. 14. *Supurul de jos.* Conducător: Patriciu Pop inv. dir. 15. *Tășnad.* Conducător: Gheorghe Nichita inv. dir. 16. *Tihău.* Conducător: Augustin Maxim inv. dir. 17. *Vălcăul de jos.* Conducător: Teodor Gordan

inv. dir. 18. *Vășad*. Conducător : Ambroziu Sabou, inv. dir.

III. Alte instrucțiuni.

În fiecare lună se va ține numai o ședință începând din Oct. a. c. și terminând cu Mai a. v.

Data ședințelor vor statori-o Dnii conducători pe o zi de muncă ori sărbătoare având în vedere, că în lunile în cari sunt fixate sărbători naționale, ședința să aibă loc la aceasta dată cu program potrivit zilei. Data ședințelor ni se va raporta cel mult până la 15 Nov. a. c. ca să le putem publica și se va respecta cu strictețe.

Colegii dela aceeași școală vor da sprijinul cuvenit conducătorului cu conferințe, coruri, etc. Pentru conferințele literare împreunate cu lecturi li se va asigura un modest onorar (din cel pentru conferința poporală).

În scopul bunei reușite a ședințelor, Domnii Conducători vor invita din bună vreme la ședințe : Autoritățile, intelectualii și sătenii din localitate și din comunele mai apropiate. În procesul verbal se va trece numele reprezentanților și intelectualilor și numărul sătenilor prezenți.

Procesul verbal împreună cu actele justificative asupra onorarelor, înlocuite conform uzului din anii precedenți se vor înainta Revizoratului școlar în curs de 3 zile. Cei cari nu le vor înainta timp la vor cauza întârzierea ordonanțării și achitării onorarelor ori vor cădea dela ele.

Munca centrelor culturale care se va depune în cursul anului ce urmează, va însemna un pas nou pentru ridicarea culturală și morală a sătenilor.

Zălau, la 8 Oct. 1929.

I. Mango.

rev. școlar.

Ș T I R I

— **Numiri.** a) Cu ord. Nr. 10307—1929, al Inspectoratului școlar reg. II-a s'a aprobat următoarele numiri de suplینitori (seria III.) în învățământul primar.

1. Luiza Pop la Siciu. 2. Eugenia Mureșan la Bobota p. III. 3. Vasile Bud la Cizer p. I. 4. Aurila Groza la Cristolt p. II. 5. Burel Budean la Corni p. I. 6. Alexandru Pop la Hurez-Popița p. I. 7. Melania Trenca la Lupoi p. I. 8. Emanuil Pop la Leleiu p. I. 9. Nicolae Pop la Mal p. I. 10. Lăcreția Coardș la Marin p. II. 11. Florica Dragomir la Mănău p. II. 12. Ana Culic la Moiad p. I. 13. Ilie Bălăneanu la Poptelec p. II. 14. Maria Călciar la Săg p. II. 15. Elena Garbou la Supurul de jos p. II. 16. Ștefan Meteșan la Tohat p. I. 17. Maria Sencan la Satu-Mic p. II. 18. Irina Filip la Chiniz p. II. 19. Valeria Söter la Cehul-Silvaniei p. I. 20. Felicia Bran la Peceiu p. I. 21. Felicia Pop la Ariniș p. II. 22. Maria Soran la Valca lui Mihai p. II, gr. copii. 23. Iuliana Balint la Andrid p. II, gr. copii și 24. Adela Gozman la Tiream p. I, gr. copii.

b) Învățători cu titlu provizoriu (seria II) numiți de On. Min. cu decizia Nr. 121274—1929, în ziua de 5 Sept. a. e.

1. Constantin Crețoiu la Ban p. I. 2. Filian Popescu la Bo-

dia p. I. 3. Ioan Popescu la Brăgălez p. I. 4. Paraschiv Cristea la Boian-Plesca p. I. 5. Gheorghe Tănăsescu la Cehăluțiu p. I. 6. Ioan Amzică la Ciurmărna p. I. 7. Petru Rădulescu la Cizer p. I. 8. Marin Vlaicu la Doh p. I. 9. Marin Zamfir la Fetindia p. I. 10. Dumitru Dăscălescu la Horoatul p. I. 11. Gregorie Braia la Hurez-Ponița p. I. 12. Alex. Jovița la Iaz p. I. 13. Nicolae Marjnescu la Lazuri p. I. 14. Ștefan Snada la Muncel p. I. 15. Nicolae Georgescu la Orbon p. I. 16. Gheorghe Slavuteanu la Orțița p. I. 17. Alexandru Coza la Pria p. I. 18. Ștefan Rădulescu la Romița p. I. 19. Alexandru Frânculescu la Sărbi p. I. 20. Dumitru Nicolaescu la Șoimș p. I. 21. Ioan Goran la Trestia p. I. 22. Emil Rugină la Valca-Târnei p. I.

c) În baza intervenției din partea revizoratului școlar pentru așezarea tuturor normaliştilor cu diplomă, cari au solicitat posturi în jnd. Sălaj și cari au rămas fără post sau ale căror posturi au fost ocupate de titulari provizorii numiți de Minister, cu ord. Inspectoratului școl. Nr. 11762—1929, s'au aprobat următoarele numiri.

În județudeful Sălaj.

1. Bejan Reghina la Săncraiu p. II. 2. Lotiția Ponorar la Racăș p. II. 3. Rozalia Balog la Domănești.

In județul Bihor

1. Augustin Pop la Pietroasa p. I. 2. Augustin Mocan la Totreni p. I. 3. Gavril Crișan la Brădet p. I. 4. Vasile Buda la Cetea p. I. 5. Augustin Crișan la Sușuroj p. I. 6. Pavel Timoc la Mizieș p. I. 7. Alexandru Pop la Dumbrăvița de codru p. I. 8. Vasile Ardelean la Bulz p. I. 9. Gh. Bălaj la Borozel p. I. 10. Ilie Bălănescu la Cornița p. I. 11. Ilie Pantiș la Cociuba mică p. I. 12. Grigore Lucăcel la Petrileni p. I. 13. Valer Vanca la Tărcăița p. I. 14. Ioan Terheș la Câmp p. I. 15. Luca Pop la Urviș de Beiuș p. I. 16. Ioan Oșjan la Feneriș, 17. Vasile Bog la Măraș, 18. Iosif Czir la Brebeși p. I. 19. Emilia Naghi la Hodod p. II. 20. Gheorghe Mare la Bărzești p. I. 21. Iosif Pop la Topești p. I. 22. Gheorghe Sandu la Bădiu p. I. 23. Cornelia Pocol la Dobrești p. II. 24. Andrei Cojoi la Goila p. I. 25. Traian Renic la Nermiș p. I. 26. Gavril Negreanu la Dijir p. I. 27. Gheorghe Mocanu la Vârzar p. I. 28. Andrei Biro la Hășmaș p. I. 29. Ioan Hancu la Bozhea p. I. 30. Ana Pecea la Bălnaca p. II. 31. Sabina Bruchental la Borozel p. II. 32. Emilia Silaghi la Tășad p. II. 33. Aurelia Ciobanu la Ho-dișul. 34. Ecaterina Pop la Sănicolaul rom. 35. Alexandra Groza la Ciunțești. 36. Eugenia Ostate m. Gurzău la Călugări.

In județul Satu-Marc.

1. Elisabeta Soltes gr. c. la Turulung. 2. Aloizia Erdei la Târșolt p. I. 3. Elisabeta Moise

la Peleş p. I. 4. Emilia Marceș Pașcu la Oar p. I.

Detășări. Pentru anul școlar 1929—30, cu ord. Ministerial Nr. 131386—1929, s'a aprobat următoarele detașări în jud. Sălaj, pe ziua de 1 Sept. 1929,

1. Ana Neamtu la Acăș. 2. Leontina Bran la Bănișor p. I. 3. Gavril Pop la Bădăcin p. I. 4. Maria Jobagiu m. Pop la Bădăcin p. II. 5. Ioan Ardelean la Băița p. I. 6. Maria Ardelean la Băița p. II. 7. Ve-turia Simon la Băița p. III. 8. Ioan Leahu la Bălan p. I. 9. Iulia Leahu la Bălan p. II. 10. Coriolan Pop la Căpleni p. I. 11. Gheorghe Apostol la Ceheiu p. I. 12. Petru Aciu la Fizeș p. I. 13. Emilia Taboș la Jibou. 14. Traian Cionfi la Măeriște. 15. Ilie Avram la Muncel. 16. Ilie Marincea la Săliște p. I. 17. Gavril Hob-lea la Valea lui Mihai p. II. 18. Gheorghe Alexa la Urmași lui Iancu p. I. 19. Otilia Buda Pop la Noțig p. II. 20. Leontina Pașcadi la Istrău. 21. Emil Huza la Pir. 22. Ioan Georgescu la Șimian. 23. Veronica Bălănescu la Mofninul-Mic. 24. Angela Nichita, Cucuta la Acăș gr. c. 25. Maria Barboloviciu la Jibou gr. c. 26. Gabriela Nichita Perva la Tășnad gr. c. 27. Valeria Trifu la Valea lui Mihai gr. c. 28. Leontina Petri Maior la Zălau gr. c. 29. Elena Nistor la Carei gr. c. Nr. 1. 30. Silvia Rusu la Carei gr. c. Nr. 2. 31. Ștefan Lengyel la Urziceni Păduro. 32. Ioan Foltăș la Domnin. 33. Terezia Șaitos la Sănmiclăuș p. II. 34. Elena Feieș la Mofninul-Mic p. III. 35. Florica Pleșu la

Sânmiclăuș. 36. Elisabeta Kind la Sânmiclăuș.

— **Achitarea plăților.**

Ministerul de finanțe a dispus, ca funcționarii de stat să fie plătiți la 1 a fiecării luni. Această măsură este primită cu bucurie de către funcționari, fiindcă în modul acesta vor putea și ei să satisfacă obligațiunilor, ce au.

Conform dispozițiilor mai noi, statele de plată a Corpului didactic se întocmesc de către domnii subrevizori după circumscripție și percepții și se înaintează prin Revizorat pentru ordonanțare. Plățile în viitor se vor ordonanța la numele subrevizorului respectiv, care le va achita învățătorilor în numerar. Achitarea salariului pe luna Septembrie a. c. întârzie din cauza, că ordinul a sosit târziu și statele înaintate deja au trebuit să fie din nou întocmite, amăsurat ordinului împreună cu cele de pe luna Octombrie

Sperăm, că dela 1 Ianuarie viitor plățile se vor putea ridica cu carnet.

— **Incadrarea funcționarilor.** Ministerul de finanțe a trimis președinței de consiliu o adresă, prin care roagă să se înceapă imediat cu încadrarea funcționarilor, pentru a se putea păși la întocmirea bugetului de cheltueli relativ la personal.

— **Examenle inv. pentru grad. II.** Ministerul instrucțiunii aduce la cunoștința celor interesați, că examenul învățătorilor pentru înaintarea la gr. II., care urma să se

țină la 10 Octombrie 1929, se amână pe 25 Octombrie a. c.

— **Cum se aplică sporul la taxa timbrului**

Noul spor de 10 la sută la taxa timbrului se socotește atât la taxele inițiale, cât și la sporul de 20 la sută ce se aplică dela 1 Ianuarie a. c. De exemplu: taxa de viză la contractele de închiriere era în cursul anului trecut de 1 la sută la valoarea contractului. Dela 1 Ianuarie a. c. această taxă s'a urcat la la 1-20 la sută iar acum, prin noul spor, această taxă a fost majorată la 1-32 la sută.

— **O studentă înscrisă la Academia teologică din Oradea.**

Consiliul eparhiei Orăzii — scriu ziarele — a desbătut zilele trecute o interesantă cerere. Stueenta *Mino-dora Purje* a cerut să fie înscrisă la Academia teologică. Consiliul a aprobat cererea de înscriere. Este primul caz când o studentă se înscrie la teologie în metropolia Ardealului.

— **Brutalizarea unui cetățean român în Ungaria.**

Ura ce nutresc vecinii noștri contra României îi determină la cele mai brutale acte, nedemne de o țară cu pretenții de civilizație. Cazul de mai jos este destul de elocvent.

La sfârșitul lunii August, tanărul învățător, Pavel Juran a trecut cu pașaport și acte în regulă granița spre a merge în comuna Pocei (Ungaria), unde avea să-și viziteze părinții. Ajuns în casa părintească, subnotarul Băleman l'a „invitat“ la primărie, unde a fost primit, cu sudălmi, de către

prim-notarul comunei, Iosif Pelecz, care a telefonat după un jandarm. Arestat, învățătorul român a fost excortat încă în aceeași seară la secția de jandarmi, Nagy Kereki. Ceea ce a trebuit să îndure nefericitul învățător, condeii nu poate scrie. Injurat, umilit, bătut, Pavel Juran a fost supus celor mai savante torturi ale jandarmeriei maghiare. În dimineața următoare, cu mâinile legate, ca un hoț de rând, a fost escortat spre punctul de frontieră Bihar Keresztes.

Adevăratele chinuri nu avea însă să le îndure decât aici. Aruncat în beciu, unde și-a petrecut noaptea în tovărășia păduchilor și ploșnițelor, a fost scos ziua următoare, spre a fi predat unui bătaș al poliției de către d. dr. Coloman Nagy. Pălmuț, dezbrăcat și bătut la tălpi tânărul a căzut în nesimțire sub loviturile de biciu.

Avizându-și pe ascuns logodnica la Oradea, după nesfârșite parlamentări a fost estradat și trecut peste frontiera românească.

Tânărul învățător român se află actualment în stare gravă la Oradea. E îngrijit de medici, cari i-au prescriș o îngrijire de cel puțin trei luni de zile.

Sperăm că ministerul de externe va întreprinde demersurile diplomatice necesare, pentru pedepsirea brutelor dela jandarmeria și poliția din Ungaria.

— **Post în Rusia.** Rușii au ajuns la sapă de lemn. Gu-

vernul a ordonat ca cetățenii să postească în fiecare săptămână câte o zi; restaurantierilor deasemenea li s'a pus în vedere, ca într-o zi a săptămânii să nu servească nimănu-i bucate cu carne.

— **Conferințele** corpului didactic cari urmău să se țină în 3 și zilele următoare a lunii Sept, a. c. s'au amănat.

— † **Văd Emilia Șimonca n. Bran** soția harnicului învățător decedat, Șimonca din Asuajul de sus, după lungi și grele suferințe a încetat din viață la 28 Sept a. c. în etatea de 63 ani. Inmormântarea a avut loc în 30 Sept. în cimitirul gr. cath, din Asuajul de sus. O deplâng fii Elena, Eugen și Emil Odihnească'n pace!

— **Vom avea o iarnă foarte grea.** Astrologul și meteorologul francez Henry Memery, ale cărui preziceri sunt nu tocmai înbucurătoare privitoare la iarna ce vine. Henry Memery constată din petele solare — specialitatea lui — că iarna 1929—1930 va fi o iarnă cum n'a mai fost din 1812, va băntui un ger năpraznic, care va face să crape pietrele și să se prăbușească multe stânci. Spune că iarna aspră din anul trecut nu a fost decât o introducere a iernei cu adevărat grole, care va urma în 1930 și va dura până în Martie.

D-l Memeri își încheie neplăcuta prezicere cu următoarele cuvinte: Paltoanele simple în iarna asta nu vor fi în stare să ne apere contra ge-

rului, sub pălării vor degera căpăținele și picioarele în ghete mici. Comercianții de blănuri, soșoni și cizme vor face afacere, ca și cei de cărbuni și lemne. Încălzirile centrale nu vor fi suficiente în această iarnă.

Apoi vara din 1930 ne va aduce călduri tropicale dar tot nu așa de neplăcute ca gerul ce o va preceda.

Și toate astea din cauza unor pote solare, pe cari oamenii laici nu le bagă în seamă nici cât petele din obrazul adversarului.

— **Colectă.** În numărul 13 din revista „Școala noastră” ne-am adresat cu un apel, tuturor colegilor cu inimă bună, ca să vie în ajutor cu obolul lor colegului nostru pensionar Mihail Robu din Chereușa care din mica pensio de Lei 400 între împrejurările grele de azi, nu mai poate răsbî și spre acest scop am deschis o listă de colectă.

La apelul nostru au răspuns următorii:

Revista „Școala Noastră Lei 500, Dl Ioan Mango rev. școl. Lei 20, Dl D. Mărgineanu rev.

școl, Lei 200, Dl Pompiliu Dan inspector Lei 100, Dl I. Codreanu Lei 115, Dl Paul Miclea Lei 200. Dl I. Cloja Lei 100, Dl D. Oros Lei 50, Dl I. Zdritea L. 50, Dl Gavril Varna L. 40, Dl Andreiu Ignea L. 30, Dl T. Ilea L. 25 Dl I. Leahu, I. Gălgău, Dl Fazar; I. Varhanciovschi, E. Epurcanu, Gregorin Rus Cig, Petru Aciu, T. Tulbure, Tr. Tamaș, Gr. Rusu Carci, T. Tarța, G. Hoblea, D. Crespai P. Pop, I. Dragoș, Șf. Oșan, D. Pop, F. Metes, Gr. Vițian Mihail Prunar, M. Babu, E. Cadar, F. Sabău, I. Gosman, I. Sletea, I. Vodă, I. Moldovan, W. Precup, G. Pop, V. Lemeni, Dna Buhai, Vasile Babu și opt oameni câte Lei 20, Cinci oameni câte 10 Lei și unu cu 6 Lei, total 2432 adeca douămipatrusuterzezeci și doi.

În numele colegului nostru — care a și confirmat primirea sumei — aducem pe această cale tuturor, donatorilor cele mai sincere mulțumiri.

Lista de colectă o lăsăm deschisă.

Administrația.

Mulțumită.

Rog pe toți prietenii și colegii, cari în ziua de Sf. Dumitru și-au adus aminte de umila mea persoană, să binevoiască a primi și pe calea aceasta, cele mai sincere mulțumiri și urări de bine.

Dumitru Mărgineanu.

PARTEA OFICIALĂ

In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștiincios, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

Nr. 3711—1929

Achitarea taxei examenelor particulare Casei Corpului didactic.

În conformitate cu ordinul Onor Minister, Nr. 95544—1929 punem în vedere tuturor direcțiilor școlare unde au avut loc examene particulare la sfârșitul anului școlar 1929—30 să achite Casei Corpului Didactic 35% din taxa de examinare conform art. 160 din regulamentul legii învățământului particular.

Sumele se vor vărsa la Administrația Financiară „în favoarea și la dispoziția Casei Corpului Didactic București” iar recipisele se vor înainta revizoratului școlar în termen de 15 zile.

Dnii directori cari nu vor excuța întocmai ordinul prezent vor îndura toate consecințele.

Totodată comunicăm spre orientare că în viitor nu se va da curs nici unei cereri pentru admitere la examen particular dacă nu se va anexa și recepisa dela Administrația Financiară de achitarea taxelor.

Zălau, la 7 Oct. 1929

Nr. 5075—1929

Interzicerea încasării de taxe la școlile primare.

Comunicăm spre conformare ordinul Onor Minister Nr 13254 --1929, „Domnule Revizor, Aducându-se la cunoștință Ministerului, că la unele școli primare se cer părinților taxe nelegale, se face din nou cunoscut tuturor revizorilor școlari că în învățământul primar este interzis a se încasa taxe. De asemenea să nu se abuzeze cu încasările pentru comitetele școlare cu așa

numite donații, să nu fie transformate în taxe ordinare. p. Ministru (ss) Indiscifrabil, Director Gen. (ss) Indiscifrabil

Zălau, la 10 Oct. 1929

Nr. 5111—1929.

Intocmirea programului pentru cercurile culturale.

În vederea întocmirii programului pentru cercurile culturale pe anul școlar 1929—30 invităm pe Domnii subrevizori și președinții subsecțiilor la consfătuirea, ce va avea loc în biroul Revizoratului școlar, la 19 Octombrie a. c. ora 9. a. m.

Zălau, la 7 Octombrie 1929

Nr. 5107—1929

Examenle de definitivat ale învățătorilor minoritari.

Comunicăm ordinul Onor. Inspectorat școlar Nr. 11093—1929 spre conformare.

„Domnule Revizor, Ministerul Instrucțiunii cu ord. Nr. 77273—1929 ne aduce la cunoștință, că examenle de definitivat ale învățătorilor minoritari vor începe în ziua de 7 Octombrie în loc de 1 Octombrie, întrucât în acest timp se țin examenle de bacalaureat. Vă rugăm a pune în vedere aceasta celor în cauză. Inspector șef, (ss) A. Cosma. Șeful serviciului, (ss) A. P. Nicu. Zălau, la 7 Octombrie 1929.

Nr. 4875—1929

Manualele aprobate pentru cursul primar pe anul școl 1929-30.

În baza ordinului Ministerial Nr. 122440—1929 punem în vedere direcțiunilor școlare că nu se pot folosi alte cărți decât cele trecute în Tabloul cărților didactice primare valabile în învățământ în anul școlar 1929—30 aprobate de Onor. Consiliu Permanent de instrucțiune și publicate în „Monitorul Oficial Nr. 106 din 4 Sept. 1929.

Zălau, la 16 Sept. 1929.

Nr. 2230—1929.

Limba de predare în școlile particulare.

Deciziune. Noi Ministru Secretar de Stat la departamentul instrucțiunii. Având în vedere că unele școli primare particulare, printr'o largă interpretare a art. 62 (al. d.) din legea în-

vătământului particular, s'au crezut îndreptăţite să adauge ca obiect de învăţământ două limbi străine. Considerând că aceasta împovărare împiedică trecerea cu succes a programei oficiale şi vatămă dezvoltarea morală a elevilor prin plusul de ocupaţie ce li se impune; Decidem Art. 1. Cu începerea anului şcolar 1929—30 în şcolile primare particulare cu limba de predare română, nu se va mai putea preda peste materia programei oficiale decât cel mult o singură limbă străină. Art. 2. Numărul de ore al acestei limbi străine adunate cu numărul de ore obligatorii din programa analitică, să nu treacă la clasele I. şi II de 28 (douăzeci şi opt) săptămânal, iar la celelalte clase de 30. Art. 3. Şcolile primare particulare cu altă limbă de predare decât cea română, au deja în plus ora de limba română, conf. art. 30 din legea învăţământului particular şi în numărul de ore fixate prin regulamentul respectiv. Art. 4. şi cel din urmă, Domnul Director General al Învăţământului particular este însărcinat, cu aducerea la îndeplinire a acestei Deciziuni. Dată în Bucureşti astăzi 20 Martie 1929. Ministru (ss) Costăchescu Nr. 50238—1929.

Zălau, la 1 Octombrie 1929. University Library Cluj

Nr. 3761—1929.

Pedeapsa.

Onor. Inspectoratul şcolar cu ord. Nr. 8086—1929, a aplicat inv. Ioan Georgescu din Căpleni pedeapsa „avertismentul public“ pentru nerespectarea regulamentului şi pentru că în ziua de 10 Maiu a. c. a asistat cu elevii la „biserica rom. cat. şi a admis elevilor să vorbească ungureşte.

Zălau, la 5 Sept. 1929.

Nr. 3980—1929.

Angajamentele pentru învăţătorii dela şcolile particulare

Comunicăm spre conformare ord. Onor. Inspectorat şcolar Or. 9219—1929.

Domnule Revizor, Am onoare a Vă aduce la cunoştinţă ord. Ministerului Instr. cu Nr. 62263—1929 spre ştire şi conformare :

Domnule Inspector Şef, În legătură cu ord. circular Nr. 127025—1929, privitor la angajamentele membrilor corpului didactic şi autorităţile confesionale sau directorii şcolilor vă facem

eunoscut că aceste angajamente nu se vor mai înainta în fiecare an dupăcum se menționează în ordianul circular suscitât, ci numai în următoarele cazuri:

1) Când se cere autorizație de funcționare în calitate de stagiar, suplinitor sau titular.

2) Când expiră termenul de angajare fixat în angajament, pentru cazul că se face o nouă angajare.

3) Când survin schimbări în retribuirea angajamentului.

Școalele cari angajază profesori sau învățători cu autorizație personală obținută în prealabil dela Minister, sunt datoare să înainteze Ministerului actele de angajament împreună cu copia autorizației. Director Gen. (ss) Caliani. Inspector șef. (ss) Cosma.

Nr. 5148—1929

Statistica elevilor la începutul anului școlar.

Punem în vedere taturor direcțiunilor școlare primare de stat din județ cari n'au înaintat încă statistica elevilor de începutul anului școlar, sau nu au întocmit-o conform formularului publicat. la pag. 30—31 din „Călăuză„ să o întocmească și înainteze în cel mult 5 zile.

În comunele unde funcționează și școli particulare, rubricile Nr. 6, 7, și 8 se vor completa astfel că se, vor trece prima oară datele școlii de stat și apoi separat sub ele a celor particulare.

Atragem atențiunea asupra exactității datelor de cari rămân rezpozabili dnii directori.

Zălau, la 11 Octomvrie 1929.

Nr. 5261—1929.

Amânarea examenelor de definitivat și înaintare

Onor Minister cu ord. Nr. 139331—1029 a dispus ca examenele de definitivat excepțional și înaintare ale învățătorilor, ce urma să se țină la 15 Octomvrie 1929 și 25 Oct, a. e. să se amâne pentru data de 15 Noemvrie a. e.

Zălau la 22 Oct. 1929.

Nr. 5167—1929

Învățători definitivți

Cu Decretul Regal Nr. 2033—1929 se acordă pe ziua de 1 Ianuarie 1930, numirea cu titlul definitiv în învățământul pri-

mar, învățătorilor din județul Sălaj, reușiți la examenul de definitivat ținut în sesiunea Martie 1929 la școala normală de băieți din Oradea-Mare, și anume:

1. Corăciu D. Nicolaie din comuna Chereușa, jud. Sălaj, media 8, 33.
2. Drăgan Emilia A. din comuna Valea-Groșilor jud. Someș, media 8. 05
3. Leahu Ioan din comuna Băița jud. Sălaj media 8.95,
4. Oprea Gheorghe din comuna Domnii jud. Sălaj, media 7.66.
5. Savinescu Vasile din comuna Reghea jud. Sălaj media 7.61
6. Senchea Romus din comuna Biușa jud. Sălaj media 7.50.
7. Zugrev Safta din comuna Băsești jud. Sălaj media 7.44.
8. Năfureana Elena din comuna S. Odorheiu jud. Sălaj media 7.11.
9. Cheț Ana din comuna Șilindru jud. Sălaj media 7.—.
10. Coroian Rozalie din comuna Marca jud. Sălaj media 7.—.
11. Măreș Nicolaie din comuna Crasna jud. Sălaj media 7.—.
12. Silvestru Gavril din comuna Dumușlău jud. Sălaj media 7.—.
13. Sineai Iuliu din comuna Sălsig jud. Sălaj media 7.—.

Zălau la 18 Oct. 1929.

Revizor școlar:

BCU Cluj / Central University Library **I. Mango.**

Comitetul școlar județean al jud. Sălaj.

Nr. 2700—1929.

Rezultatul culturii câmpului de experiență pe anul școlar expirat.

În conformitate cu art. 127 din regulamentul legii învățământului primar, punem în vedere tuturor comitetelor școlare să înainteze până la 1 Noemvrie a. c. un proces verbal în care să se arăte dacă în anul agricol expirat cultiva câmpului de experiență s'a făcut de învățători după planul de cultură stabilit și cari sunt rezultatele obținute.

Zălau, la 10 Octomvrie 1929.

Nr. 1755—1929

Excedentele gestiunilor din exercițiul 1928

— Continuare din Nr. 14 —

1. Babța L. 1977, 2. Cheniz L. 1132, 3. Ciuta L. 3626, 4. Crișeni L. 316, 5. Drighiu L. 3931, 6. Fetindia L. 1414, 7. Galoș-Petreu L. 104,801, 8. Giorocuta L. 6067, 9. Orboiu L. 5993, 10. Panic L. 1140, 11. Reghea L. 247, 12. Sărăuad L. 6503, 13.

Someșuleac L. 66, 14. Șarmășag L. 7598, 15. Urminiș L. 20000.
16. Vicea L. 3470, 17. Vezendiu L. 7712, 18. Bălan L. 9450
19 Racova L. 939 și 20. Rona L. 3911.

— Va urma —

Președinte:
(ss) Dr. A. ACIU

Contabil:
(ss) D. MĂRGINEANU

Asociația inv. din jud. Sălaj

Proces verbal

Dresat în ședința Com. centr. al Asoc. Inv. din jud. Sălaj, ținută în Zălau, școala primară de stat, în ziua de 26 Septembrie 1929.

Președinte: Simion Oros. Notar: Dumitru Pop.

Prezenți: Ilea Dumitru, Cărpinean Iuliu, Miclea Paul, Gozman Ioan, Coșujiu Alexandru, Pop Alexandru, Filip Ioan, Pop Dumitru, Cleja Ioan, Căprar Nicolae și Metef Florian.

1. Președintele deschide ședința; verificarea procesului verbal o încredințează membrilor: Ioan Gozman și Alex. Coșujiu, Notar ad hoc Dumitru Pop.

Ad. 1. Spre știre.

2. Se cetește procesul verbal al adunării generale din 20 Sept. a. c.

Ad. 2. Procesul verbal, care a fost publicat și în revista oficială »Școala Noastră« Nr. 14—1920, se ia spre știre cu observarea d-lui Nicolae Căprar, care își interpretează propunerea sa de la p. 13 c. din procesul verbal sus amintit, în sensul, ca prezidiul Asoc. să facă urgent demersurile necesare, On. Min. de Instr. să revină asupra ordinelor No. 47. 125—1929 și No. 64. 420—1929 privitoare la suplinirea și plățirea suplinitorului pe timpul concediului de boală a titularului, din leafa acestuia, și să le anuleze, întrucât acestea dispoziții ministeriale și interpretarea art. 139 din lege în așa fel înseamnă eșirea din legalitate, este desconziderarea dreptului învățătorului ajuns prin orice boală în cea mai mizerabilă situație de a fi lăsat pradă, fără cel mai mic ajutor, boalei ucigătoare contractată în timpul serviciului.

3. Președintele își prezintă raportul din care se află, în

baza deciziei adunării gen. a executat hotărârile de sub p. 13 c. f. g. i. j. k. cari au fost cuprinse într'un memoriu și înaintate consiliului general pentru congresul Asoc. Inv. din Transilvania, ținut în ziua de 29—30 Aug. a. c. la Alba-Iulia, pentru a se lua hotărâri în merit, pentru soluționarea favorabilă a problemelor de sub p. menționate. S'a mai executat în parte hotărârea de sub p. 13 b. privitor la ajutorarea veteranului coleg Mihai Bob inv. penz. făcându-se apel prin gazete. Privitor la situația materială a Secției, s'au lansat trei circulare către inv.: No. 40, 42, și 43—1929, publicate în revista »Școala Noastră« No. 13—1929.

Ad. 3. Spre știre.

Referitor la ajutorarea colegului Mihai Bob, comitetul central

HOTĂREȘTE

Să se facă Apei inimos către colegii inv., ca cu ocazia adunării de toamna fiecare inv. să dea ajutor pentru numitul veteran 10% din leafa de o lună. Casierii subsecțiilor, sumele încasate cu tabloul donatorilor le vom înainta casarului general, pentru a face acesta o dare de seamă publică asupra sumelor înrate și a donatorilor. Totodată prezidiul va ruga Revizoratul școlar să continue cu colecta începută în favoarea colegului Bob Mihai.

4. În conformitate cu hotărârea adunării gen. din 20 Iulie a. c. p. 11 b. se supune controlului conturile de gestiune a subsecțiilor Jibou și Cehul-Silvaniei, pe anii 1919—1926.

a) SUBSECȚIA JIBOU.

Din situația generală a casei de pe anii 1919—1926 se află că, în anul 1919 au fost INTRATE 55 Lei. EȘITE — Lei. Restanță — Lei, în anul 1920 au fost înrate 108 Lei, eșite — Lei, restanță 12 Lei, în anul 1921 au fost înrate 288 Lei, eșite 71 Lei, restanță — Lei, în anul 1922 au fost înrate 680 Lei, eșite 514 Lei, restanță 72 Lei, în anul 1923 au fost înrate 820 Lei, eșite 841 Lei, restanță 24 Lei, în anul 1924 au fost înrate 799 Lei, eșite 598 Lei, restanță 48 Lei, în anul 1925 au fost înrate 821 Lei, eșite 28 Lei, restanță 72 Lei, în anul 1926 au fost înrate 1521 Lei, eșite 3040 Lei, restanță 96 Lei. Total: au fost înrate 5092 Lei, eșite 5092 Lei, restanță 324 Lei.

Din sumele »Eșite« sau predat casierilor generali: în

anul 1922 lui Vasile Ștefuțiu 514 Lei; în anul 1923 lui Ioan Ghițiu 841 Lei; în anul 1924 lui Patriciu Pop 508 Lei; în anul 1926 lui Ioan Dragoș 2000 Lei; s'au depus la banca Silvania din Șimleu 737 Lei. Total 4600 Lei. Cheltuelile subsecției în anii 1919—1926 sunt în total 295 Lei, iar taxele restante 324 Lei.

Ad. 4 a. Spre știre.

b) SUBSECȚIA CEHUL-SILVANIEI.

Din ședința prezentată se află, că cassarul Ioan Butta a încassat pe timpul dela 1919—1926 Dec. 31, dela membrii 4185 Lei. Restanța: 1241 Lei, iar cheltuelile 3332 Lei și anume:

1. Lui Gh. Șimon preș. pentru birou	200 Lei.
2. « Patriciu Pop cassar general	794 «
3. « Gh. Șimon spese de birou (1924—1926)	750 «
4. « Ioan Butta cassar spese de drum-diurnă	300 «
5. « Ioan Dragoș cassar general	1000 «
6. Pentru o cunună colegei E. Csap	288 «

BCU Cluj / Central University Library Total 3332 Lei

Excedentul e de 853 Lei, care sumă se află la fostul casier Ioan Butta.

Pentru anul 1927—1929 s'a mai încassat prin cassarul Francisc Boitoș suma de Lei 431 și Lei 1124, total 1555 Lei. Cheltuelile sau făcut precum urmează:

1. Pe anul 1927.

Hârtie, plicuri	115 Lei.
Jurnal pentru cassă	60 «
Președintelui cărăușie la șed. com. central	300 «

Total 475 Lei.

2. Anul 1928.

Hârtie, plicuri și coresp.	120 Lei.
Scrierea convocătoarelor pt. subsecție	50 «
Replătiri de taxe	56 «
Președintelui cărăușie la com. central	300 «

Total 526 Lei.

3. Anul 1929.

Plicuri, hârtie	56 Lei.
Scrierea convocătoarelor	25 «
Președintelui cărăușie	250 «

Total 331 Lei.

Se arată un escedent, de 223 Lei, care sumă se află în cassa subsecției.

Mai sunt la Paul Miclea preș. subsecț. 920 Lei, prețul broșurilor d-lui E. Pocola; la Gheorghe Șimon 260 Lei, la Vasile Robu 180 Lei tot prețul broșurilor amintite.

Ad. 4 b. Spre știre.

Președintele este autorizat și rugat să recerce fără a-mânare pe deținătorii sumelor sus indicate, ca în termen fix să le verse casierului general, căci în caz contrar se va purcede față de dînșii conform prevederilor statutelor și a deciziei ad. gen. P. 11|b.

Privitor la situația casei subsecțiilor comitetul

HOTĂREȘTE:

Să fie din nou provocați cassarii subsecțiilor, aceia cari încă n'au făcut aceasta, să prezinte cel târziu până la 1 Dec. a. c. conturi de gestiune în regulă cu acte doveditoare la intrări și eșiri, pe timpul dela 1919—1926. Față de toți aceia, cari nu se vor conforma, se va purcede pe cale legală.

Restanțierii vor fi din nou provocați atât prin circular publicat în revista oficială, cât și prin casierii subsecțiilor, ca să-și achite restanțele cel târziu la adunarea de toamnă a subsecțiilor.

Acei învățători, cari figurează ca restanțieri, dar au decedat sau au părăsit județul, vor fi scoși din evidența restanțierilor.

5. Urmează fixarea programului de muncă a subsecțiilor pentru adunarile de toamnă din anul crt.

Ad. 5. Comitetul central după discuții temeinice

HOTĂREȘTE:

Adunările de plasă ale subsecțiilor se vor convoca în conformitate cu disp. Art. din statute, în sediul plasei.

Se vor lua în programul ședinței următoarele:

1. Care sunt raporturile actuale dintre preot și învățător și care ar trebui să fie interesul sâtenilor în mijlocul cărora lucrează. Conferință.

2. A doua conferință din domeniu profesional o va fixa președintele subsecției.

3. Incassarea taxelor restante pe anii 1919—1926 și pe anii 1928—1929, pe acești doi ani din urmă câte 100 Lei anual.

4. Discutarea și primirea bugetului pe anul 1930.

5. Iniințarea Asoc. de ajut. a fam. de inv. în caz de moarte. Conferință de propagandă.

6. Alte puncte: cele obicinuite.

Lecții practice nu se vor ținea.

6. Se propune a se interveni la redacția «Școala Noastră» pentru publicarea în aceasta revistă a Statutelor Asoc. noastre.

Ad. 6. Se ia act.

7. Se aduce spre știre Com. central, că în luna Octombrie a. c. se vor întruni în Bucureșii delegațiile tuturor secțiilor din țară pentru discutarea și aprobarea Statutelor Asociației federalizate a inv. din România întregită. Președintele cere alegerea alor doi delegați pentru aceasta întrunire.

Ad: 7. Com. central alege ca delegați ai Secției Sălaj pentru întrunirea dela București pe Simion Oros președinte și Ioan Cleja membru în comitet. Cheltuelile se vor acoperi din cassa Secției.

Nefiind alte agende la ordinea zilei, ședința se ridică.

Președinte:

Notar ad hoc:

s. s. SIMION OROS. Central University Lib. s. s. DUMITRU POP.

Cetit și verificat de noi.

s. s. IOAN GOZMAN.

s. s. ALEXANDRU COSUȚIU.

Comunicat.

Situația învățătorilor în concediu de boală nu este ceva strălucitoare, având singur să-și plătească suplinitorul, Biroul central al Asoc. Inv. din jud. Sălaj, în baza Deciziei ad. gen. și a Com. central, a înaintat în chestiune Ministerului Instr. Memoriul ce urmează, în nădejdea rezolvirii favorabilă a chestiunii.

Iată adresa:

No. 69/1929.

DOMNULE MINISTRU,

Bazați pe hotărîrea adusă de adunarea generală a Asoc. Inv. din jud. Sălaj, în ziua de 20 Iulie a. c. la p. 13.b. și în conformitate cu hotărîrea Com. centr. a numitei Asoc., luată în ziua de 29 Sept. a. c. p. 2, referitor la ordinul On. Min. al Instr. No. 47. 125 - 1929 și 64. 420 - 1929, privitoare la plata suplinitorilor în concediu de boală, cu onoare înaintăm următorul

MEMORIU

și vă rugăm cu tot respectul D-iv Ministru, ca în baza motive-

lor jos înșirate să binevoiti a dispune anularea ordinelor din chestiune.

Pentru orientare lăsăm să urmeze mai întâi ordinele menționate.

1. «No. 2525—1929.» Plata suplinitoilor celor în concediu de boală. «Comunicăm în copie ordinul On. Insp. școlar No. 4888—1929 spre știre și conformare.» «Domnule Revizor, Vă comunicăm mai jos copia ordinului Ministerului No. 47. 125—1929 referitor la plata suplinitoilor celor în concediu de boală. Vă rugăm să aduceți la cunoștință d-lor învățători acest ordin, fie direct prin foaia școlară a județului. «La raportul Dv. No. 3531—1929 Vă facem cunoscut că Art. 139 se aplică în concediile învățătorilor bolnavi de tuberculoză, operațiune în spital și pentru naștere.

2. «No. 2953—1929. «Plata suplinitoilor în concediu de boală» Ministerul Instr. Dir. Gen. inv. prim. cu No. 64. 420—1929 a dispus ca suplinitorii învățătorilor în concediu de boală să fie plătiți din leașa titularului respectiv. În consecință începând cu 1 Iunie veți trece pe fiecare suplinitor sub titular cu drepturile titularului. În cazul când Ministerul va admite pentru suplinitor din oficiu conf. Art. 139 din lege, titularul va primi diferența de leașa când Ministerul va ordonașa. Cazurile când se aplică Art. 139 sunt concediu pentru naștere, tuberculoză sau operație în spital.»

DOMNULE MINISTRU,

Art. 139 din legea inv. prim. asigură învățătorilor pentru caz de boală *bineconstatată* un concediu până în termen de 6 luni cu leașa și gradașia întreagă, iar pentru alte trei luni cu jumătate leașa și gradașia. Tot așa și art. 267 din reg.

Nici legea și nici regulamentul nu specifică că disp. art. citați se referesc numai la cazuri de boală, care reclamă operație în spital etc. Astfel se înțelege de sine că, având odată concediul aprobat, avem și dreptul la leașa și gradașia întreagă fără considerare la specia boalei.

Art. 269 din reg. asigură acest drept al învățătorilor și chiar în cazul când el are concediu numai pentru eaz de boală contagioasă în familie.

E deci clar că, ordinele de sus știrbesc drepturile învățătorilor asigurate prin legea inv. prim. și reg. pentru aplicarea acestei legi.

Făuritorii legii învățământului prim. și a reg. au avut în vedere că, nici un ofician al statului nu este expus așa ușor boalelor ca învățătorul, care întreaga sa viață și-o petrece în sala fixată cu elevi și cu aerul infectat, zdrucinându-și nervii, organele vrobirii și plămâni. Deci este justă asigurarea prin lege a dreptului la leafa întregă pe un timp anumit în concediu de boală.

Ordinul No. 64. 420—1929 dispune ca suplinitorii în concediu de boală să fie plătiți din plata titularului. Adecă învățătorul devenit bolnav în urma serviciului său este lăsat pradă eventualității și la mila celor cu tragere de inimă. Deci pe lângă că este lăsat pieritor de foame, mai este lipsit învățătorul de venitul său regulat, ca să nu-și poată vedea de tratamentul necesar medical atunci, când este mai mult avizat la aceasta.

Dar familia? Ce se va întâmpla cu familia bolnavului? Căci aceasta trebuie să o spunem cu regret învățătorul nu are și nu poate să aibă nici un venit lateral, decât leafa, căci meseria lui este de așa natură.

Sabia lui Damocle deci este atârnată asupra capului învățătorului, care dacă a devenit bolnav din cauza serviciului său, în afară de vina lui, este din primul moment condamnat la moarte. Căci o boală față de care nu se iau măsuri urgente, nu se aplică tratamentul necesar, are ca urmare tragicul vieții: moartea nemiloasă.

DOMNULE MINISTRU,

Vă rugăm din nou, ca având în vedere motivele juste ale noastre aci expuse să binevoiiți a reveni asupra ordinelor din chestiune și a le anula căci interpretarea legii în felul cum s'a făcut și aplicarea ordinelor întocmai, formează cassarea drepturilor noastre învățătoresți.

Șimleul-Silvaniei, la 16 Octomvrie 1929.

Biroul central al Asoc. Inv. din jud. Sălaj.

Președinte,
(ss) SIMION OROS.

Secretar,
(ss) V. LOBONȚIU.